ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4621 ԱՊՐԻԼ 28/11 ՄԱՅԻՍ 1901 ՇԱԲԱԹ 21 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1319 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4621

درعليه ده غلطه ده (آره ولك) غزته سى اداره خانه سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական ու Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 Ղր.
» » »	վեցամսեայ	70 »
» » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ծանուցման բովանդակ ծախքը յառաջագոյն կը վճարուի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԿՂԷՈՊԱՏՐԱՅԻ ՁՈՒԿԸ

Առաջնորդական ընտրութիւնները մեր մէջ, հաւատացէք որ շատ կը նմանին այն եղանակին՝ որով ընդհանրապէս կը կնքուին մեր ամուսնութիւնները։ Փոխադարձ ուսումնասիրութեան պակասը որ Հայու մը ամուսնութեան գլխաւոր հանգամանքը կը կազմէ միշտ, ճակատագրականօրէն ինքզինքը կը զգացնէ ո՛ եւ է առաջնորդական ընտրութեան ատեն։

Paradoxe մը չկարծէք այս բանս. եթէ երբեք քիչ մը լրջօրէն մտածելու ըլլաք անոր վրայ, պիտի տեսնէք թէ ճշմարիտ է այնչա՛փ որչափ կարելի չէ երեւակայել։ Օրինակի համար առնենք ո՛ եւ է առաջնորդական ընտրութիւն մը. — Գաւառային Ժողովը եկեղեցական մը կ'ընտրէ իրեն իբր հովիւ, այս վերջինը ճամբայ կ'ելլէ, կը հասնի իր պաշտօնատեղին, փառաւոր ընդունելութիւն մը կը գտնէ հոն, և սքանչելի ալ կեանք մը կ'անցընէ քանի մը ամիս. գինովութեան, ինքնամոռացման շրջան մը՝ զոր սրամիտ բացատրութեամբ մը Տիգրան Արփիարեան «մեղրալուսին» անուանեց նոյն իսկ այս սիւնակներուն մէջ։ Եւ իրօք ալ մեղրալուսնի մը չափ հազիւ կը տեւէ այդ շրջանը։ Անկէ անդին փոխադարձ գանգատներ, հանրագիրներ, հրաժարականներ, ժողովական որոշումներ՝ և վերջ ի վերջոյ բաժանում։

Միեւնոյնն է ամուսնութեան համար. — Բոլոր այն ամոլները որոնք առանց իրարու մասին գաղափար ունենալու ձեռք ձեռքի տուած են Աւետարանին առջեւ, նոյն պայմաններուն մէջ կը գտնուին մեղրալուսնի շրջանէն անմիջապէս ետքը. տանը մէջ կռիւն ու խօսքը պակաս չըլլար, ծեծկռուքն ալ շատ հեղ կ'ընկերանայ անոնց. ցրտութիւնը կը տիրէ տակաւ, ու վերջ ի վերջոյ բաժանումը անխուսափելի կը դառնայ։

Տարբերութիւնը հոն է միայն՝ որ մինչդեռ առաջնորդները իրենց հօտէն բաժնուիլ ուզած ատեննին ո՛ եւ է դժուարութեան չեն հանդիպիր կրօնական իշխանութեան կողմէ, խեղճ ամուսնացողները միեւնոյն պարագային մէջ ու միեւնոյն կրօնական իշխանութեան կողմէ իրենց դէմ հանուած կը գտնեն աշխարհէ «Զոր Աստուած զուգեաց մարդ մի՛ մեկնեսցէ» տեսակ մը չինական պատ՝ ուրկէ քիչերը միայն կրնան անցնիլ։

* * *

Չեմ գիտեր թէ Սըվազեան Յովսէփ եպիսկոպոս ծանօ՞թ էր այս ճշմարտութեան, երբ Պոլսէն Եգիպտոս մեկնեցաւ։ Ծանօթ եղած ըլլայ կամ ոչ, հիմա թերեւս այդ մասին ամէնէն աւելի համոզուած եկեղեցականն է, առանց այլեւայլի։

Իր ժամանման օրը ո՛չ փառք խնայուեցաւ իրեն, ո՛չ ալ պատիւ։ Պատգամաւորութիւն, մեծարանք, թափօր, խունկ, դրամ, վերջապէս բան մը պակաս չմնաց։ Բայց բոլոր ատոնք այնչա՛փ միայն տեւեցին՝ որչափ որ մեղրալուսին մը կը տեւէ ամուսնութեանց մէջ։ Շատ չանցած, այդ անուշիկ շրջանը անցաւ, գանգատները յայտնուեցան, ու ցրտութիւնը տակաւ տարածուիլ սկսաւ երկու կողմերուն վրայ։ Բնականաբար ամէնէն շատ գանգատողը Յովսէփ եպիսկոպոս չպիտի ըլլար. ամուսնութեան մէջ ըլլայ թէ առաջնորդութեան, միշտ ամէնէն աւելի փնտռուողը, միշտ ամէնէն աւելի տուժողն է որ կը գանգատի։

Մէկդի թողլով ասկէ առաջ գրուածները, հոս մէջ պիտի բերեմ հատ մը միայն՝ որ տակաւին նախորդ շաբթու հասաւ մեզի.—

Զատիկ օրով, մինչդեռ Եգիպտոսի ամէնէն հեռաւոր անկիւններէն շատ մը ազգայիններ եկեղեցի փութացած են եղեր հաղորդութիւն առնելու, խեղճերուն յանկարծ յայտարարուեր է թէ չպիտի կրնան Ս. Խորհուրդին մասնակցիլ... հաղորդութիւնը հատած ըլլալուն պատճառաւ։ Առաջին կարգին վրայ գտնուողները միայն կրցեր են առնել, ու քահանան՝ Սկիհը վերցնելով կռնակը դարձուցեր է միւսներուն, թերեւս չտեսնելու համար այն դժգոհութեան արտայայտութիւնը՝ որ յայտնապէս նկարուած է եղեր անոնց դէմքին վրայ։

Նամակագիրը այս պարագային մէջ յանցաւոր չի նկատեր պատարագիչ քահանան, այլ նոյն ինքն Յովսէփ եպիսկոպոսը, առարկելով թէ չուզեր ազդու անօրինութեամբ մը կարգի բերել քահանաները՝ որոնց մասին տեսակ մը դիւրըմբռնելի պատկառանք կը տածէ, վախնալով որ ամէնքն ալ իրեն դէմ կը դառնան։ Նամակագրին ըսածը չի կրնար սխալ ըլլալ, որովհետեւ վարուելու այդ քաշուած կերպը Յովսէփ եպիսկոպոս ասկէ առաջ ալ ցոյց տուած է մանաւանդ Բոսթոնի մէջ, մինչ չուզելով ո՛ եւ է կարուկ ու ջղուտ հանգամանք տալ իր որոշումներուն։ Արդիւնքը տեսանք ատեն, և ոչ ոք կարծեմ փափաք ունի անգամ մըն ալ տեսնելու։

* * *

Այս ամէնէն ետքը անշուշտ հետաքրքրական պիտի ըլլայ գիտնալ այն հոգեկան կացութիւնը՝ որուն Յովսէփ եպիսկոպոս և անոր հետ ալ միեւնոյն վիճակին մէջ գտնուող ուրիշ առաջնորդներ կրնան ենթարկուիլ նմանօրինակ պարագաներու հանդէպ։ Բայց բացատրել այդ վիճակը՝ ինքնին այնչա՛փ դժուար է, որչափ թերեւս վերոյիշեալ կացութիւնը դժուար չըլլայ ենթականերուն համար։

Կը մտածեմ սակայն թէ պզտիկ պատմութիւն մը այդ մասին ձեզի պիտի կրնայ լուսաբանել շատ աւելի դիւրութեամբ, քան էջերով հետազօտութիւն։

Ահաւասիկ այդ պատմութիւնը.—

Կղէոպատրային անունը լսած էք, անանկ չէ՞, ու եթէ լսած էք՝ քիչ շատ տեղեկութիւն ունիք հարկաւ այն սիրային յարաբերութեանց մասին՝ որոնցմով անիկա կապուած էր Հռովմայեցի զօրավարի մը հետ։

Զօրավարին անունը միտքս չի գար, —կարծեմ Անտոնիոս է, — բայց սաչափը գիտեմ թէ հակառակ չա՛փ ողորմելի ձկնորս մը ըլլալուն, չէնք չնորհք մոլութիւն մը դարձուցած էր ձկնորսութիւնը։ Եւ որովհետեւ Կղէոպատրա իմէ աւելի լաւ ծանօթ էր անոր այդ նախասիրութեան ու մանաւանդ ձախլիկութեան՝ ամէն անգամ որ Անտոնիոս պատշգամէն ի վար կարթը նետէր, լուղորդ մը ծով իջեցնելով անոր միջոցաւ ողջ ողջ ձուկեր անցընել կու տար կարթին։

Աւելորդ է ըսել թէ Անտոնիոս բան մը չէր հասկնար այս խաղէն, ու չէր հասկնար այնչա՛փ որ չարունակ սքանչելի ձկնորս մը ըլլալը կ'ըսէր Կղէոպատրային։

Կիներուն հետ սակայն կատակ չըլլար։ Կղէոպատրա օր մը կը համբերէ, երկու օր կը համբերէ, ու վերջապէս լուղորդին միջոցաւ աղած ձուկ մը անցընել կու տայ կարթին, ու սադայէլական քրքիջով մը զօրավարին կը յայտնէ այն խաղը՝ զոր այնչափ ատեն է ի վեր կը սարքէր։

Արդ, աչքի առջեւ բերէք Անտոնիոսի դէմքը՝ այդ աղած ձուկը կարթէն հանած միջոցին, և այն ատեն կրնաք հասկնալ թէ Յովսէփ եպիսկոպոս և իրեն բաղդակից առաջնորդները ի՛նչ քիթ բերան կ'ընեն մեղրալուսնի շրջանէ մը ետքը իրենց դէմ յայտնուած գանգատներուն ու դժգոհութեանց հանդէպ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԲԵՐՐԻԻ ԳՈՐԾԵՐ

Ապրիլ 4, 1901

Անծանօթ անուն մը, թերեւս, Բերրի և գաւառն ալ մէկը այն մոռցուած անկիւններէն որոնք քանի մը տարին անգամ մը հազիւ բաղդը կ'ունենան Պատրիարքարանի հոգածութիւնը վայելելու, այն ալ ձեւական հարեւանցի կարգադրութիւններով միայն։ Ու քանի որ խօսքս դեռ չեմ մասնաւորած, ըսեմ նաեւ թէ՝ տակաւին անծանօթ անկիւններ շատ կան, մոռցուած, լքուած կեդրոնէն, այս տեղուանքը քչիկ մը զարգացում, յառաջդիմութեան պէս բան մը փնտռել չամէն կեթ սպասել է պարզապէս։ Ընտանեկան, ամուսնական ընկերական և տնտեսական խնդիրները հոն ծայրաստիճան խառնափնթորութեան մը ենթարկուած են, որոնցմէ կը շահին մի միայն անոնք որ վաշխառութեան կայքեր հաստատեր են հոն, տարիներէ ի վեր։ Այսպիսի տեղեր կրնաք գիտնալ թէ ինչ տեսակ տեղապահներ կը ղրկուին, արժանաւորները հոն ի՛նչ գործ ունին, և ո՞վ է խենթեցեր որ հոն վազէ, երբ Կեդր. Վարչութիւնը միջոցը չգտնէ տալ և զրկուածին ալ գործունէութիւնն արդիւնաւորելու համար հարկ եղածը չընէ։

Աւասիկ այդ լքուած անկիւններէն մէկը, Զարսանճագ-Բերրի, կարեւոր գիւղաքաղաք մը Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի կուսակալութեան պատկանող, — Բերրիի կցուած են նաեւ բաւական թուով գիւղերէ զատ, քանի մը գիւղաքաղաքներ, որոնք իր հետ կը կազմեն Զարսանճագը։

Վարժարանները փակուեցան կարգ մը հայ ցեցերու երեսէն, և տնօրէնը մեկնեցաւ յուսահատած։ Ահա վերջին տխուր լուրը զոր առինք Բերրիէն, և որ սակայն վերջաւորութիւնն է երկար ատենէ ի վեր հոն պտտող գռեհիկ պայքարներուն, որոնք ամբողջ պատմութիւն մը ունին իրենց հետ։ Հիմնական ամենապարզ իրողութիւնն այն է որ Բերրիցին միակ յոյսն եղող հազար ջանքերով շինուած վարժարաններուն փակումով նոր սերունդը անուսում ու խեղճ՝ փողոցի կեանքին դատապարտուած է։ Բայց թէ ի՛նչպէս և ինչո՛ւ, քանի մը տողով այս ալ պիտի բացատրեմ ցուցնելով իր յատկանշական պատճառները։

* * *

Բերրիի մէջ առաջին վարժարանը հիմնուեցաւ Միացեալի ծախքով. այս վարժարանը 15 տարի չափ բաւական օգտակար եղաւ տեղին, հասցնելով քանի մը կարգ շրջանաւարտներ՝ որոնք այսօր բարեկեցիկ վիճակ մը ունին։ Ժողովուրդը գերազանցօրէն միամտուկ համայնք մը, սրտանց կը գուրգուրար այդ յարկերուն վրայ, ուր իր զաւակները կարդալ սորվելու բաղդը պիտի վայելէին, բայց դժբաղդաբար, հոս ալ գտնուող ցեց ազգայիններու դասակարգը տեսակ տեսակ խընդիրներ շինելով վարժարանին շուրջ՝ կ'ուզէին [illegible] անոր։ Միջանկեալ կերպով հոս ըսեմ թէ լսածս չէ որ կ'արձանագրեմ, այլ անձամբ իսկ երեք տարի Բերրի մնացած ըլլալով բոլոր ատոնց ականատես եղած եմ։ 1888էն մինչեւ 1891՝ Բերրիի վարժարանը իր ամէնէն արդիւնաւոր շրջաններուն մէջ կը գտնուէր. կարող ու անձնուէր տնօրէնը կարելի եղած ամէն ջանք չէր խնայեր հետզհետէ լաւագոյն դիրքի մը արժանացնելու համար վարժարանը։ Ի՛նչ դժբաղդութիւններ քաշեց սակայն դպրոցին հակառակող դասակարգին երեսէն, որոնք դասատուները հակառակելով զանոնք կը բամբասէին, կը չարախօսէին անոնց մասին ու ժողովուրդին աչքէն հանել կ'ուզէին դպրոցը։ Այս անխիղճ մարդիկը խեղճ Բերրիցիին բարիքը ոտքի տակ առած՝ իրենց մինակ սա կը խորհէին թէ՝ դպրոց բացուածը իրենց ապագայ ապօրինի շահերուն վնասակար տարրեր պիտի հասցնէ, քանի որ Բերրիցի նոր սերունդը հոն կրթուելով և ուսում առնելով, տղաքը ետքը հայրերնուն պէս միամտուկ չպիտի ըլլային, այդ ցեցերէն շահագործուելու համար։

Այս այսպէս գնաց, մինչեւ որ դըպրոցը փակուեցաւ։ Եւ անկէ ետքն ալ, երկար ժամանակ մը, Բերրի մնաց առանց դպրոցի։ Վերջապէս կեդրոնին մէկ բարեհաճ տնօրինութեամբ, երեք տարի առաջ երկու ոսկիի ամսական նպաստ մը յատկացնելով, վարժարանը վերաբացուեցաւ երեք ուսուցիչներով, որոնց մէկը տնօրէն ալ էր վարժարանին։ Անկէ քիչ վերջն էր որ աղջկանց վարժարան մըն ալ շինուեցաւ պարտէզին քովիկը, երկու վարժուհիներով. ատոնց ծախքին մէկ մասը կը հոգացուէր ժողովուրդէն։ Բնականօրէն այս նոր ձեռնարկութեան շուրջն ալ հիներն կեցող վէճերն ու անհամաձայնութիւնները նորէն ծնունդ առին. և այս անգամ ա՛լ աւելի բուռն ու վտանգաւոր թափով մը, որովհետեւ նախկին ցեցերը զօրաւոր աջակցութիւն մըն ալ կը վայելէին հիմայ, Ուսումնականի մը աջակցութիւնը, կը հասկնա՞ք։ Անոնք որ մինչեւ այն ատեն սոսկ իրենց ջոջութեամբ կրցածնին կ'ընէին, չէ՞ք խորհիր թէ՝ շատ հեղ ալ կ'անձրկէին ծայրաստիճան տգէտ ու ռամիկ ըլլալնուն հետեւանքով։ Հիմակ, ինչպէս ըսինք, ուսումնական մը ունէին իրենց պարագլուխ։

Կը ճանչնայի՞նք այդ ուսումնականը.— անկարագիր դասատուին մէկը, որ Մատենասիրաց ընկերութեան դրամները խորելէ ետքը ուսուցչութիւնը ձգեց և առուտուրի սկսաւ սոսկալի հակառակութիւն մը պահելով այն դպրոցին դէմ, ուր իրմէ աւելի ամսաթոշակի արժանացած էին՝ իրմէ աւելի արժանաւորները բնականօրէն։ Պարոն Յ. Ե. մը ջոջերուն գործիք դառնալով դպրոցին հակառակելուն բնաւ չենք զարմանար, քանի որ իր ինքնութիւնը լաւ ծանօթ է մեզի. բայց կ'ափսոսանք իր ուսուցչական անցեալը։ Ու կը խորհինք թէ՝ Կեդր. Վարչութիւնը պիտի բարեհաճի՞ նկատի առնել Բերրիի կրթական վիճակը՝ որ ենթադրուածէն շատ աւելի կարեկցութեան ու [illegible] արժանի է ահա՛։

ՆԱՐԴԻԿ

ԻՐԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԶՕԼԱ ԵՒ ԻՐ ԴՊՐՈՑԸ

Բ.

Եթէ մտքի առջեւ բերենք այն հոգեբանական պայմանները՝ որոնց մէջ կը ծնի արուեստի գործ մը, անմիջապէս կ'ըմբռնենք ինքնակոչ «իրապաշտութեան» բոլոր ոչնչութիւնը։ Ամէն արուեստի ճշմարիտ գործ յուզում մը կը բղխի։ Այդ յուզումը, իր կարգին, յառաջ կու գայ կամ արուեստագէտին ներքին գործարաններուն մէջ կենսական processus մը կամ արտաքին աշխարհէն առնուած զգայարանական տպաւորութենէ մը։ Երկու պարագաներու մէջ ալ, արուեստագէտը բացատրութիւն տալու պէտքը կը զգայ իր յուզումին արուեստի գործին մէջ։ Եթէ այդ յուզումը՝ գործարանական ծագում մը ունի, յիշուած պատկերներէն ու վայրկեանին բերմամբ եղած զգայարանական տպաւորութիւններուն մէջ պիտի ընտրէ անոնք որ կը համաձայնին իր յուզումին հետ, և անոնցմով պիտի կազմէ իր գործը։ Իսկ եթէ այդ յուզումը արտաքին ծագում մը ունի, արուեստի գործին մէջ պիտի դնէ մանաւորապէս արտաքին աշխարհին երեւոյթները և զգայարանական (sensoriel) փորձառութիւնները որոնք իր մէջ արթնցուցած են առարկայանալ ուզող յուզումը, և անոնց պիտի կցէ, գաղափարներու լծորդութեան օրէնքներուն համեմատ, համանման յիշուած պատկերներ։ Ինչպէս կը տեսնէք, եղանակը (procédé) երկու պարագաներու մէջ ալ բացարձակապէս միեւնոյնն է. արուեստագէտը, յուզումի մը ազդեցութեան տակ, կը համադասէ զգայարանական անմիջական ընդհայեցութիւններ (aperception) ու յիշուած պատկերներ որ արուեստի գործի մը մէջ. միայն թէ կամ առաջինները կամ վերջիններն են որ կը տիրեն, ըստ որում, յուզումը իր ծագումը ունի զգայարանական ընդհայեցութիւններու կամ գործարանական processusներու մէջ։ Եթէ անորոշ կերպով ուզենք խօսիլ, կարելի է իրապաշտ կոչել այն գործերը որ աշխարհին երեւոյթէն արտահանուած յուզումէ մը յառաջ կու գան, և գաղափարապաշտ՝ այն գործերը որոնց մէջ գործարանական յուզումն է որ կ'արտայայտուի։ Բայց այս անուանումները իրապէս [illegible] արժէք մը չունին։ Բոլորովին առողջ անհատներու քով, յուզումները գրեթէ միայն արտաքին աշխարհին տպաւորութիւններէն կը ծնին, իսկ անոնց քով որոնց ջղային կեանքը աւելի կամ նուազ հիւանդագին է, մանաւանդ խաթարամտեաներուն, ջլախտաւորներուն, այլասերուածներուն և ամէն տեսակ յիմարներուն քով, յուզումները շա՛տ աւելի յաճախակի կը ծնին գործարանական ներքին processusներէ։ Ընդհանուր օրէնքով, առողջ արուեստագէտները պիտի արտադրեն այնպիսի գործեր՝ որոնց մէջ ընդհայեցութիւնը կը տիրէ, իսկ հիւանդագինօրէն յուզուող արուեստագէտները՝ այնպիսի գործեր որոնց մէջ կը տիրէ գաղափարներու լծորդութեան խաղը, ուրիշ կերպ խօսելով, յիշուած պատկերները շօշափող երեւակայութիւնը. և եթէ սխալ մեկնութեան մը կը յարինք բացարձակապէս, կրնանք ըսել թէ առաջինները, ընդհանուր օրէնքով, ինքնակոչ իրապաշտ գործեր կ'արտադրեն, ու երկրորդները՝ ինքնակոչ գաղափարապաշտ գործեր։ Ո՛չ մէկ պարագայի մէջ, արուեստի գործը նիւթական իրականութեան հաւատարիմ պատկեր մը կրնայ սեպուիլ, ո՛չ իրապաշտ գործը ո՛չ ալ գաղափարապաշտ գործը. իր ծնունդին եղանակը կը տարամերժէ ատանկ կարելիութիւն մը։ Արուեստի գործը ուրիշ բան չէ բնաւ, եթէ ոչ ենթակայական յուզումի մը մարմնացումը։ Ծանօթացնել ուզել աշխարհը արուեստի գործով, ատիկա սխալ եղանակ մըն է. բայց անձնականութեան մը բոլոր էութիւնը կը յայտնուի հոն՝ անոր որ գիտէ կարդալ զայն։ Արուեստի գործը երբեք վաւերագիր մը չէ այն իմաստով որ բնապաշտ մեծաբանները տուին այդ բառին, այսինքն՝ առարկայական ապահով ներկայացում մը արտաքին իրողութիւններու. այլ միշտ իր հեղինակին մէկ խոստովանանքն է. գիտակցօրէն կամ անգիտակցօրէն, արուեստի գործը կը մատնէ անոր զգալու և խորհելու եղանակը. կը յայտնէ անոր յուզումները և ցոյց կու տայ թէ ի՛նչ պատկերներ կը լեցնեն իր գիտակցութիւնը և բացատրութեան ծառայած յուզումին տրամադրութեան տակ են։ Աշխարհի հայելի մը չէ՛ այդ գործը, այլ արուեստագէտին հոգիին հայելին։

Թերեւս կարծուէր թէ գերազանցօրէն նմանողական արուեստները, նկարչութիւնը և քանդակագործութիւնը, կարող են իրականութեան հաւատարիմ արտադրոյթի մը, այսինքն ճշմարիտ իրապաշտութեան։ Ասիկա ալ սխալ է։ Նկարիչ մը կամ քանդակագործ մը չի կրնար ունենալ երբեք երեւոյթին հանդէպ ինքզինքը անջատելու ու զայն արտադրելու գաղափարը, առանց ընտրութեան, առանց չեշտումներու ու առանց լռանցումներու (suppression)։ Եւ ինչո՞ւ պիտի ընէր այդպէս։ Եթէ տեսարանի մը հետեւի, ապահովապէս այդ տեսարանին մէջ կայ բան մը որ զինքը կը

—)(2)(—

ՎՈԼԴԵՄԱՐ

1805Ի ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՎՈԼԴԵՄԱՐ՝ ԿՈՒԱՐՈՎ ԻՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Վիլլաբոզա, 29 Յուլիս

Ո՛հ, ինչո՞ւ չեմ կրնար քու թեւերուդ մէջ թռչիլ, ինչո՞ւ չեմ կրնար քու եղբայրական կուրծքիդ վրայ լալ անսահման ուրախութենէս, ինչո՞ւ այս սաստիկ ու բացառիկ ուրախութիւնը միայն ես կրելու պարտաւոր եմ։ Ա՛խ, իմ խեղճ սիրտս չէ կարող այս բարձր զգացման զօրութեան դիմադրել, պիտի կոտրի. — Կուստա՛վ, ի՜մս է անիկա։ Իր դողդոջուն բերնէն թռաւ իր սիրոյն խոստովանութիւնը, կուրծքիս վրայ ինկաւ և ես կըրցայ բոցակէզ համբոյրներ դրոշմել անոր շրթունքներուն վրայ։ — Երկուքնիս եւս նստած էինք դարատափը, լուռ և քաղցր երազներու մէջ ընկղմած։ Նոյն ժամուն լերան ետեւէն արեւը մարը կը մտնէր և հեռուէն կ'անցնէր մեր հրացանաձիգներէն խումբ մը. հետզհետէ մարող ճառագայթները կ'ոսկեզօծէին հեծելազօրքերուն տակաւին փայլող զէնքերը։ Կարծես յանկարծ ներքին, հոգեւոր ձայն մը ըսաւ ինծի. «Մինչեւ երբ չպիտի դառնաս ա՛լ»։ Խոր վշտերով համակուեցայ։ Մատլէն ամէնքապէս իմ զգացումս նկատեց և կարեկցութեամբ պատճառը հարցուց։ Գուշակութիւնս ըսի իրեն և «Արցունքը մը չպիտի՞ նուիրես» աւելցուցի ու ձեռքը բռնեցի։ Սաստիկ կը դողար և արտասուալից աչքերով ինծի կը նայէր։ Այլեւս չկրնալով ինքզինքս զսպել, իր ոտքերուն առջեւ ինկայ. «Մատլէն, գոչեցի, ալ չեմ կրնար լռել, կը սիրեմ զքեզ»։ Սաստիկ յուզմամբ բազուկներուս մէջ նետուեցաւ և մեր շրթունքները սուրբ կապը դրոշմեցին։ Երբ վերջապէս մեր հոգւոյն երջանիկ երկրաէն սթափեցանք, այլեւս ինչպէ՞ս կը զգայի ես ինքզինքս։ Արդէն վերջալոյսը կը քօղարկէր երկիրը և քաղցր թմրութեան մը մէջ կ'օրօրէր աշխարհը, բայց իմ հոգիիս մէջ յաւիտենական օր մը կը բորբոքէր, իմ երջանկութեանս արշալոյսը ծագած էր։ Որքա՜ն տարբեր կ'երեւար՝ հիմա իմ Մատլէնս։ Աւելի փառաւոր էր ինծի համար, վսեմ հոգիի մը շունչը կը բուրէր։ Երջանիկ սիրոյ նկարագիրը, սուրբի մը պսակին նման կը ծածանէր իր դէմքին վրայ։ Առաջ կատարեալ կոյս մըն էր ինծի համար, իսկ այժմ լաւագոյն աշխարհի մը սերովբէն կը թուէր ինծի։

Դեռ ծնողացը հետ բան մը խօսած չեմ, բայց կը յուսամ թէ չպիտի ուզեն մեր երջանկութիւնը ոչնչացնել։ Մատլէնի հետ այնպիսի սիրով մը յարած են որ չպիտի ուզեն անշուշտ անոր երկնքին մթագնիլը։ Կուստա՛վ, եթէ վայլած չես այն օրհնեալ վայրկեաններն ուր սէրը երկու սրտեր երջանիկ արբեցութեամբ կը տարուբերէ և երանութեան ամենաբարձր աստիճանին մէջ կը ձգէ. եթէ այս աստուածային «կը սիրեմ զքեզ» բառը չի հնչեց քեզի սիրեցեալ շրթունքներէ, ուրեմն այս զգացման, երջանիկ սիրոյ աստուածային զգացման անհունութիւնը չես կարող ըմբռնել։

Վիլլաբոզա, 1 Օգոստոս

Սիրելի Կուստաւ, մասնակցէ՛ իմ գերագոյն երանութեանս։ Իմս է ան, իմս՝ իր սրտին յստակ խոստումովը, իր ծընողաց հաւանութեամբը։ Չեն հակառակիր ինծի, այլ աւելի, ընտրեալ մարդիկ կ'ընդունին օտարականը՝ զիս՝ իրենց սիրոյն գգուելի շրջանին մէջ։

Յայտնեցի անոնց իմ բոլոր հանգամանքներս, թէ ի՛նչպէս պատերազմին վերջանալէն յետոյ հրաժարական պիտի տամ և Պոհեմոյ մէջ իմ կալուածներս ծախելով պիտի վերադառնամ իմ երջանիկ Իտալիաս, Մատլէնի հետ և իմ անմեղ սիրոյս պարտաւորութեանց մէջ ապրելու համար. ամէն բան ըսի իրենց և զգացի թէ գոնէ Մատլէնը դժբաղդ չպիտի ընեմ։ Պարտաւոր էի սակայն շուտով որոշում տալու, որովհետեւ ամէն վայրկեան չուելու հրամանին կը սպասէի. վերջապէս իրենց օրհնութիւնը տուին մեզի, և այս չորս երջանիկ մարդոց մէջ երջանկութեան գերագոյն լոյսը փայլեցաւ։ Կուստաւ, երբ հայրը Մատլէնը ինծի մօտեցուց, երբ ըսաւ ինծի «Ա՛ռ, քուկդ է՝ իմ կեանքիս ուրախութիւնը և երջանիկ ըրէ՛ զինքը», Երբ ան իմ բազուկներուս մէջ նետուեցաւ և ի ներկայութեան ծնողաց կապի համբոյրը մեր շրթունքները բորբոքեցին՝ բարձր, անսահման սքանչացմամբ համակուեցայ, երկինքի բոլոր հրեշտակները իմ հոգւոյս մէջ խռնուեցին և դիւթիչ եդեմը իմ քովս իջեցուցին. Իմ խաւալիս կատարման մտածումէն կը գինովնայի միշտ։ Կուստաւ, այս անսահման երջանկութիւնը պիտի կարենա՞մ տանիլ։

Վիլլաբոզա, 2 Օգոստոս

Բարեկամ, իմ սիրելիներուս շրջանակին գոգը ես ինքզինքս արքայութեան մէջ կը զգամ։ Հայրը և մայրը ամէն միջոց ի գործ կը դնեն իրենց նորաստաց որդւոյն հանդէպ տածած անկեղծ սէրերնին ապացուցանելու համար, և Մատլէն ինծի համար միայն կ'ապրի։ Մենք ամբողջ օրը միասին ենք և կը տեսնեմ թէ ի՛նչպէս իմ անուշիկ աղջկանս գեղեցիկ, ազնիւ հոգւոյն շնորհները հետզհետէ ի յայտ կու գան։ Իր նուագելուն նկատմամբ արդէն խօսած եմ քեզի. սըրտանց կ'ուրախանայ որ երբ եղբայրը, Գամիլլո՝ վերադառնայ՝ մեր երաժշտական վարժութիւնը աւելի առաջ պիտի կրնանք տանիլ։ Գամիլլոն ուժով և գեղեցիկ կ'երգէ առաջին ձայնը, այսպէսով պիտի կրնանք եռաձայն մը կազմել։ Անհամբեր կը սպասենք այժմ իմ աներձագիս։ Ամէնքն ալ այնպիսի անհուն սէրով կապուած են անոր հետ որ՝ ոչ ոք անզգայ կը մնայ երբ անոնք իր բացակայութիւնը կը յիշեն՝ ինչ որ անխուսափելի է, վասն զի ամէն տեղ իր յիշատակը արթնցնող կէտ մը կայ, բայց և ոչ մէկ տեղ կը գտնուի ան. այնքա՜ն ուրախութեամբ կը պատմեն ամէն բաներ Գամիլլոյին վրայ որ կ'երեւայ թէ ազնիւ է. իմ մտքիս մէջ կը ներկայացնեմ զինքը իբր առոյգ երիտասարդ մը, իբր խելացի, կամքի տէր, մարմնով և հոգւով ուժեղ երիտասարդ մը։

Մատլէն ոչ թէ միայն կ'երգէ ու կը նուագէ՝ այլ նաեւ շատ լաւ կը գծագրէ։ Մեծ ուրախութիւն կը պատճառէ իրեն՝ պատմական տեսիլներ նկարելը, և արդէն արուեստի այդ ճիւղին մէջ բաւական յաջողակութիւն մը ձեռք բերած է. Քիչ ժամանակ առաջ՝ նկարեց այն տեսարանը ուր Հորաս կը տեսնէ իր եղբայրը իբր յաղթող և սպանիչ իր սիրելւոյն։ Աղջկան դէմքին արտայայտութիւնը, ուր՝ այնքան պայծառ կերպով ներքին զգացմանց կռիւը ի յայտ կու գայ՝ սքանչելի կերպով յաջողած է։ Գծագրութիւնը յուզեց զիս և այդ պարզ ձեւերը խոր տպաւորութիւն մը ըրին վրաս։ Լսելո՛ւ էիր զինքը թէ ինչպէ՛ս կը խօսէր նկարատեսիլին վրայ և Հորասի վիճակը ինչպէ՛ս յստակ կերպով կը զգար։ Ան իր նշանածին սպանիչին դէմ չէր բողոքեր, այլ կը բողոքէր անգութ ճակատագրին դէմ, որովհետեւ իր եղբայրը իբր հռոմայեցի՝ պէտք էր որ յաղթէր։ Մատլէն կ'աշխատի այժմ յիշողութեամբ իր եղբօր մէկ պատկերը շինել ինծի համար։ Ծնողքը կ'ըսեն թէ, չափազանց կը նմանի. անոր դէմքը այնքա՛ն կենդանի կերպով տպաւորուած է իր հոգւոյն մէջ։ Մինչեւ որ չվերջանայ չպիտի թողու որ տեսնեմ։—Կուստա՛վ, իմ ապագաս յաւիտենական շղթայ մը պիտի ըլլայ ուրախութեան և սիրոյ։ Ինչպէ՛ս իմ քաղցրիկ, սիրելի աղջիկս մեր բարեկամական շրջանակները պիտի փառաւորէ իր գեղեցիկ տաղանդով. ա՛նկ օրեր պիտի վայելեմ զորս աշխարհի և ոչ մէկ զաւակին հետ փոխանակել չպիտի ուզեմ։— Երջանիկ զգացում մըն է երբ նաւը փոթորկալից ծովէն անցնելով, իր առագաստները պարզած կը մտնէ ապահով նաւահանգիստը, երբ վեհագոյն երջանկութեան գուշակութեամբ կը թռչի սիրոյ վարդակարմիր, գեղեցիկ առաւօտեան դէմ։—Կուստա՛վ ծագած է իմ օրս։

(Շարունակելի)

մազէ կամ իրեն հաճելի կ'երեւայ,— գոյներու ներդաշնակութիւն մը, լոյսի զարնուածք մը, շարժումի գիծ մը։ Ակամայ պիտի չնշէ ու աղաւաղէ պիտի նշանակէ այն մասը որ իրեն ներշնչած է խնդրոյ առարկայ եղող տեսարանին նմանցնելու անոնց, և, հետեւապէս, իր գործը չպիտի ներկայացնէ զայն այնպէս ինչպէս որ էր իրապէս, այլ այնպէս ինչպէս որ տեսաւ ինքը. այդ գործը նորէն իր յուզումին վկայութիւնը պիտի ըլլայ միայն, և ո՛չ թէ տեսարանի մը կաղապարը։ Աշխատիլ բացարձակապէս լուսանկարչութեան մութ սենեակին ու զգայնաշերտին (plaque sensible) նման, առիկա միայն բութ ձեռարուեստաւորի մը կարելի պիտի ըլլայ, որ ոչ մէկ բանէ բան մը չպիտի զգայ, ո՛չ հաճոյք, ո՛չ տհաճութիւն, ո՛չ մէկ անձնչ։ Բայց ճշմարտանման չ'է ըսել թէ տարիքէ կծկած, քաշուըռած ձակ մըն ալ արուեստագէտ ըլլալու համկամութիւնը չզգայ երբեք և թէ նոյն իսկ տաղանդ մը կարենայ ունենալ իր արուեստին պէտք եղած ճարտարութիւնը։

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

Քաղաքական Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱ

Նախարարներու ուղեւորութիւնը. — Մանկութեան ցուցահանդէսը. — Խարդախ ելքեր. — Տարօրինակ կտակ մը. — «Ֆիկառօ»ի խմբագրատան մէջ։

Ֆրանսայի նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսօ կը շարունակէ իր ուղեւորութիւնը Ադրիականի մէջ, յանձնարարութեամբ բժիշկներուն, վասն զի, ինչպէս յայտնի է, կոկորդին մէջ վիրաբուժական բաւական ծանր գործողութիւններ կատարուեցան։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ Քաթարօ այցելելէ ետքը Սրալաթօ գնաց։ Հոն տեղական կառավարութեան պաշտօնեաներուն կողմէ ընդունուելով այցելեց Սալոնէի հռոմէական քաղաքին աւերակները։ Իրիկունը Կրաս Տարլին զբօսանաւին մէջ սեղան մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Սրալաթօյի կառավարական պաշտօնեաները։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ իր ճամբան շարունակեց դէպ ի հիւսիս։ Ֆրանսական ուրիշ երկու պետական անձնաւորութիւններ ալ այս միջոցիս Իտալիոյ մէջ կը ճամբորդեն՝ Երեսփ. Ժողովին նախագահ Պ. Տէշանէլ և ծովային նախկին նախարար Պ. Լօքռուա։ Պ. Տէշանէլ իր կնոջ հետ Իտալիոյ քանի մը քաղաքները այցելելէ ետքը Նաբոլիէն Սորրէնթօ գնաց։ Պ. Լօքռուա Սիկիլիա գնաց, ուր աչքէ անցուց Մարկէրիթ զբօսանաւին շինութիւնը։

—Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը, անցեալ օր, այցելեց Բարիզի Մանկական ցուցահանդէսը, որ Շան զ'Էլիզէի Բըթի Բալէին մէջ կազմակերպուած է։ Այդ շէնքը հանդիսաւոր կերպով Բարիզ քաղաքին յանձնուած էր 1900ի Արուեստահանդէսին յանձնաժողովին կողմէ։ Մանկական ցուցահանդէսը որ առաջին անգամ ըլլալով տեղի կ'ունենայ, կը պատկանի տղոց վերաբերեալ ամէն տեսակ առարկաներու։ Ցուցադրուած են ծննդականութեան, դիեցման, հանդերձեղէններու և այլն նկարներ։ Փոքր տղոց ֆիզիքական ու մտաւորական դաստիարակութեան զանազան մեթոտներ։ Անոնց մարմնական ու մտաւորական զարգացման համար ծնողներուն գործածած միջոցները։ Անոնց քով արհեստ ու բժշկութիւնը կը սահմանեն բաղդատութեան կէտերը, կը քննադատեն կարգ մը բաներ և կը յանձնարարեն զանազան պայմաններ։ Այդ կերպով ցոյց կը տրուի թէ տղաք ի՛նչպէս են և թէ ի՛նչպէս ըլլալու են։ Մանկութենէն վերջը կու գայ պատանեկութիւնը, ուր արդէն տղեկը պզտիկ մարդ մըն է և պզտիկ գիտուն մը։ Ապա կը սկսի ցուցահանդէսին այն մասը, որ յատկացուած է արհեստին և յիշատակներու։ Քանի մը նշանաւոր անձնաւորութեանց՝ Քազիմիր Բէրիէ, Վալտէք-Ռուսօ, Նիքոլա Բ. Զարը ու իր երեք աղջիկները, Քավէնեաք և այլն՝ մանկութեան լուսանկարները կան։ Յետոյ կան զանազան նշանաւոր անձնաւորութեանց մանկութեան օրերուն վերաբերեալ խաղալիքներ և այլն։

—Բօլ Կէրէն եպիսկոպոսը՝ որուն խարդախութիւնները ծանուցուեցան, և որ Շաթօռուի մէջ բանտարկուած է, խնդրեր է որ առժամապէս ազատ արձակուի, մէջ բերելով իր տարիքը, ֆիզիքական տկարութիւնները և այն պարագան թէ 1900 մայիս 2էն ի վեր իրեն դէմ եղած բողոքներուն տեղեակ ըլլալով հանդերձ արդարութեան տրամադրութեանը տակ դրած էր ինքզինքը, մինչդեռ ամէն միջոց ունէր փախչելու։ Սակայն դիտել կը տրուի թէ Տ. Բօլ Կէրէնի չփախչելուն պատճառը այն է թէ համոզուած էր որ իր եկեղեցական հանգամանքը պիտի յարգուի. նաեւ վստահ այդ գաղափարին վրայ կը խորհէր որ իր ներկայութիւնը պիտի համոզէ հասարակութիւնը թէ անմեղ է։ Տ. Բօլ Կէրէնի վերագրուած խարդախութիւնները և խաբեբայութիւնները հաստատուած են, վասն զի ոստիկանութիւնը նորէն մերժեց առժամեայ արձակման համար անոր կողմէ մատուցուած խնդիրքը։ Հետեւաբար, այդ կղերականը բանտարկուած պիտի մնայ մինչեւ այն օրը որ դատաժական ատեանին ներկայանայ։ Այդ պարագային մէջ Տ. Կէրէն ամէնէն շատ հինգ տարուան բանտարկութեան պիտի դատապարտուի, բայց եթէ խարդախութեան և խարդախեալ սնանկութեան ամբաստանութիւնները հաստատուին, այն ատեն եղեռնադատ ատեանին կողմէ պիտի դատուի։

—Վերջերս Բիէնքօուրի մէջ մեռած Պ. Տը Սէնթ-Ուէն, 83 տարեկան, տարօրինակ կտակ մը ըրաւ։ Հանգուցեալին հարստութիւնն էր տասը միլիոն ֆր.։ Պ. տը Սէնթ-Ուէն կտակատար կը կարգէ Ռուան քաղաքը, ուր ծնած է։ Աւասիկ կտակին տրամադրութիւնը.

«Եթէ Ռուան քաղաքը ընդունի կտակս, պարտաւոր պիտի ըլլայ տարեկան առնուազն հարիւր հազար ֆր.ի պարգեւ մը հաստատել, իբրեւ օժիտ տալու հսկաներու ամոլի մը, մարդկային սեռը վերանորոգելու նպատակով։ Մրցման մտնելիք ամոլները բըժշկական քննութեան պիտի ենթարկուին։ Պարգեւը պիտի ստանայ այն որ մարմնական զօրութեան և առողջութեան լաւագոյն պայմաններուն մէջ կը գտնուի։ Յիսուն հազար ֆր. էրկանը պիտի տրուի և նոյնքան ալ կնոջը։»

Ռուան քաղաքը հիմա շուարած է։ Եթէ այդ կտակը ընդունի, ամէն տարի պիտի պարտաւորուի հսկաներու ամոլ մը գտնել և հարիւր հազար ֆր. տալ անոր, որով աշխարհի չորս կողմէն հսկաները հոն պիտի դիմեն։ Եթէ չընդունի, այն ալ իր գործին պիտի չգայ, վասն զի կըտակուած գումարը տարին 300,000 ֆր. կը բերէ, որուն 100,000ը հսկաներուն երթէ տայ, մնացածը Ռուան քաղաքին պիտի մնայ։ Սէնթ-Ուէնի ընտանիքը շատ հին ազնուականութեան մը կը վերաբերի։

—Ֆիկառօ խմբագրատան մէջ մեծ իրարանցում կայ։ Բաժնետէրերը և վարչական Խորհուրդը պայքար մը կը մղեն խմբագրապետ Պ. տը Ռոտէսի և վարիչ-տնօրէն Պ. Բէրիվիէի դէմ։ Պ. տը Ռոտէս տեղի տուած է. իր պաշտօնէն կը հրաժարի 40,000 ֆր.ի տարեթոշակի մը փոխարէն. բայց Պ. Բէրիվիէ չուզեր հրաժարիլ. կը յայտարարէ թէ մինչեւ վերջը պիտի մնայ և եթէ բաժնետէրերու ընդհանուր ժողովը զինքը հրաժարեցնէ, դատ պիտի բանայ։ Կ'ըսուի թէ Ֆիկառօ քաղաքական ուղղութիւնը պիտի յանձնուի Պ. Կասթօն Քալմէթի, փոխանակ Պ. Բօրնէլլի։ Ընդհանուր տեսչութեան մասին դեռ բան մը որոշուած չէ. այդ պաշտօնին համար զանազան անուններ կը տրուին։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Ռամբոլլա կարդինալը.—Հրաժարականը.— Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդը.— Ընկերակցութեանց օրէնքը.—Ֆէրրաթա կարդինալը։

Հռոմէն հեռագրելը կը գրեն.— Նախ լուր եկաւ թէ Մարիանօ Ռամբոլլա տէլ Թինտարօ կարդինալը պիտի հրաժարեցուի Վատիկանի արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնէն. սակայն այդ լուրը յետոյ հերքուեցաւ։ Վատիկանի մէջ կարող են գաղտնիք մը պահել. ուստի դժուար էր լուրը ճշդել, այսուհանդերձ աւասիկ թէ ի՛նչ կ'ըսուի այդ մասին.—Ռամբոլլա կարդինալը հրաժարած չէ, այլ կացութիւնը դժուարացած է։ Բարձրագոյն շրջանակներու մէջ հետզհետէ համոզում գոյացած է թէ Սիկիլիացի կարդինալին բարձր ճարտարութիւնը լաւագոյն արդիւնքներ չէ ունեցած։ Իր դիրքը որ արդէն խախտած էր՝ Վատիկան Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ չընդունուելէն, աւելի դժուարացաւ կրօնական ընկերակցութեանց օրէնքը Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին կողմէ վաւերացուելէն ետքը։ Ծերակոյտն ալ այդ օրէնքը եթէ ընդունի, Ռամբոլլա կարդինալը կրնայ վերջացած նկատել իր քաղաքական ասպարէզը. զայն հեռացընելէ առաջ քիչ մը ժամանակ պիտի անցնի, վասն զի Եկեղեցին յաւիտենական է և համբերող։ Ռամբոլլա կարդինալը, որ համեմատաբար երիտասարդ է՝ այսինքն 57 տարեկան, եկեղեցական բարձր պաշտօնի մը կոչուելով հոն պիտի մոռցուի։ Բարձրաստիճան ուրիշ եկեղեցականներ ալ, որոնց մէջ է Բարիզի պապական նուիրակ մոնսէնեօր Լորէնցէլլի, նոյն վիճակին պիտի ենթարկուին։ Հիմակ ամէնէն աւելի ուշադրութեան առարկայ է այն խնդիրը թէ ո՛վ պիտի յաջորդէ Ռամբոլլա կարդինալին. ընդհանուրին կարծիքը Տոմինիքօ Ֆէրրաթա կարդինալին վրայ է։ Այդ եկեղեցականը որ Կրատոլի մէջ ծնած է 1847 մարտ 4ին, ամէնէն աւելի ծանօթ է և լաւ գնահատուած դիւանագիտական աշխարհին մէջ։ Վարած է Բարիզի, Վիէննայի և Պրիւքսէլի պապական նուիրակութեան պաշտօնները, որոնցմով երեւան եկաւ անոր քաղաքական ճարտարութիւնը աւելի իբրեւ դիւանագէտ՝ քան թէ եկեղեցական։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Զինուորական գործողութիւններ.—Միջազգային զինուորներուն քաշուիլը.—Հատուցման խնդիրը.— Հու Բէի կառավարիչը.— Ֆրանսացի զինուոր մը.—Շան Սիի ժողովը։

Քէօլնիշէ Զայթունկ անցեալ երկուշաբթի Բէքինէն հեռագիր մը հրատարակեց ծանուցանող թէ միջազգային զինուորներուն ընդհանուր բանակետղէն առնուած լուրերու նայելով, Քիթշնէր, Տէ զ'Ար, Բոմմէր և Վիլեամսիֆ տեղակալները՝ հեծելազօրքերով՝ հետազօտութիւն մը կատարեր են հարիւր քիլոմէթր տեղի վրայ Քալկանէն անդին մինչեւ Թա Թունկ-Ֆու՝ Բէքինի արեւմտեան կողմէն 275 քիլոմէթր հեռուն։ Շան Սիի մէջ որ և է չինական զինուորի չեն հանդիպեր։ Բէ Չի Լիէն ֆրանսական կամ գերմանական զօրքերու հեռանալու մասին եղած զրոյցներուն համար Նացիոնալ Զայթունկ կ'ըսէ թէ այդ գործողութիւնը պիտի կատարուի, երբ միջազգային բոլոր հրամանատարները Վալտէրսէ մարէշալին նախագահութեամբ համաձայնութիւն գոյացնելով, այդ մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուին։ Չին երբ գրաւոր կերպով կատարելապէս հաւանի Տէրութեանց կողմէ պահանջուած հատուցման վճարմանը, այն ատեն միջազգային զինուորներու մեծ մասը ետ պիտի քաշուի. բայց մինչեւ որ հատուցմանց պահանջման խնդիրը վերջնապէս կարգադրուի, Բէ Չի Լիի մէջ պէտք եղածին չափ միջազգային զինուորներ պիտի մնան, իսկ անկէ վերջը բոլոր զինուորները պիտի հեռանան, բաց ի անոնցմէ որոնք Բէքինի դեսպանատանց և Բէքինի ու ծովին միջեւ հաղորդակցութեան պաշտպանութեանը պիտի յատկանան։

—Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Զայթունկ կը յայտարարէ թէ Գերմանիա Չինէն պիտի պահանջէ միայն վերջին շփոթութեանց պատճառաւ ըրած ծախքերը և ոչ թէ իր զինուորական սովորական ծախքերը։ Չինու մէջ Գերմանիոյ ունեցած միայն գործերուն համար մասնակի բան մը միայն պիտի պահանջուի։ Գերմանիոյ Խորհրդարանը 4,770,000 մարքի վարկ մը տուած էր Թիէն-Չինի և 3,700,000 մարք ընդծովեայ հեռագրաթելին ծախքերուն համար։ Գերմանիա առաջին գումարէն երեք միլիոն մարք միայն պիտի պահանջէ Չինէն և երկրորդէն ալ՝ 145,000 մարք։

—Ժուռնալ տը Պրիւսէլ հերքելով Պէլճիքայի պահանջման մասին կարգ մը լրագիրներու հրատարակութիւնները, կ'ըսէ թէ Պէլճիքա երեսուն միլիոն ֆր. միայն պիտի պահանջէ Չինէն։

—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Սիւ Լիանկի կայս. պատուիրակը պաշտօնանկ եղած է Հու Բէի կառավարչի պաշտօնէն։ Թուան-Ֆանկ անոր յաջորդած է։ Այդ պարագան յաջողութիւն մըն է Չինու յառաջդիմականներուն համար։

—Թիէն-Չինէն կը հեռագրեն թէ զինուորական ատեանը վեց ամսուան բանտարկութեան դատապարտեր է ֆրանսացի զինուոր մը որ անցեալ ամիս անգլիական ստացուածքին մէջ անգլիացի սպայ մը վիրաւորած էր։

—Շանկայէն ուղղուած հեռագիր մը նայելով Շան-Սիի մէջ տիրող սովին պատճառաւ արքունիքը Սի-Նկան-Ֆուէն Հայ Ֆունկ-Ֆու (Հօ-Նանի մէջ) պիտի երթայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոր նախարարներ.— Պ. Մէօլլէր.—Առեւտրական դաշնագրութիւններ։

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Իտալիոյ և Ռուսիոյ հետ առեւտրական դաշնագրութիւններուն ի մօտոյ վերանորոգմանը առթիւ մեծ նշանակութիւն ունի Պ. Մէօլլէրի անուանումը՝ իբրեւ առեւտրական նախարար Գերմանիոյ։ Առաջին անգամն է որ Գերմանիոյ մէջ գործարանատէր մը նախարարութեան պաշտօնի կը կոչուի։ Պ. Մէօլլէր թէեւ մեծ ճարտարագործ մը չէ, այլ գործի մարդ մըն է և անդամ է բազմաթիւ վարչական Խորհուրդներու, ինչպէս նաեւ գերման ճարտարագործներու կեդրոնական Ընկերակցութեան։ Անցեալները իր ընտրողներուն առջեւ ճառ մը արտասանելով առեւտրական դաշնագիրներուն նպաստաւոր խօսեցաւ. սկըզբունքով հակառակ է մաքսային կրկին սակացոյցի, բայց կ'ուզէ կարգ մը զիջումներ ընել հողագործական կուսակցութեանց՝ առեւտրական դաշնագիրներու կնքումը դիւրացնելու համար, որով կարելի նուազագոյն սակը ընդունել կարգ մը նպարեղէններու համար։ Պ. Մէօլլէր իր ճառերուն մէջ կարծիք յայտնած է թէ հարկ է ցորենէն ու հաճէն քիչ մը մաքս սահմանել հաճարին և արջառներու ուտելիքին՝ Գերմանիոյ հացահատային կողմի համեստ վիճակի մէջ անասնաբոյծները նպաստաւորելու համար. նաեւ կ'ուզէ ներածման տուրքի ենթարկել վարսակը ու գարին, որպէս զի կեդրոնական Գերմանիոյ երկրագործները նըպաստաւորուին։

ՎԻՔԹՕՐ-ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ Գ.

Իտալիոյ թագաւորը ի՛նչպէս դաստիարակուեցաւ.— Իր ուսուցչին յիշատակներ.— Շահեկան մանրամասներ Նաբոլիի իշխանին կեանքէն։

Հռոմի մէջ գիրք մը հրատարակուած է Վիքթօր-Էմմանուէլ Գ.ի մանկութեան առաջին տարիներուն վրայ։ Այս գիրքը՝ որուն հեղինակն է Հռոմի համալսարանին իտալական գրականութեան բրոֆէսէօր և Նաբոլի իշխանին քաղաքացային դաստիարակ Պ. Մօրանտի, մեծ ընդունելութիւն գտած է հետաքրքիր հասարակութեան կողմէ։ Պ. Մօրանտի իր յառաջաբանին մէջ կ'ըսէ թէ այդ գիրքը պատրաստած է՝ կատարեալ օրինակ մը տալու համար երիտասարդութեան, որպէս զի սիրով հետեւի գիտութեան, աշխատութեան և կանոնաւոր ուսման։ Իտալիոյ երբեմնի գահաժառանգ Նաբոլի իշխանը այնքան քիչ ծանօթ էր Իտալացիներուն կողմէ որ այնչափ երբ Վիքթօր-Էմմանուէլ Գ. գահ բարձրանալով ազդու և կորովի ընթացք մը բռնեց և յայտնեց թէ մշակեալ միտք մը ունէր։ Նաբոլի իշխանը նուազ անծանօթ չէր օտարազգիներուն։ Վիքթօր-Էմմանուէլ Գ.ի գահակալութեան յաջորդ օրը, մէկէ աւելի եւրոպական լրագիր քամահանք պատմութիւններ ու մանրադէպեր հրատարակեց Նաբոլի իշխանի կեանքէն, Պ. Մօրանտիէ քաղուած։ Այսպէս, գրեցին թէ գահաժառանգը տիպար ուսանող մըն էր Նաբոլիի զինուորական վարժարանին և Մոտէնի քոլէճին մէջ, ուր չյաճախեց բնաւ։ Իտալիոյ արդի թագաւորին, զօրական գիտական և ֆիզիքական դաստիարակութիւնը Հռոմի արքունի պալատան մէջ կատարուած է մասնաւոր ուսուցիչներու, ինչպէս նաեւ իր հօր՝ Ումպէրթօ թագաւորին, որ շատ խիստ էր և, Մարկարիթա թագուհիին հսկողութեան տակ։ Երիտասարդ իշխանին քիչ մը ակար կազմուածքը, որդաբէս, մասնաւոր խնամքներ կը պահանջէր։ Պ. Մօրանտի հետեւեալ կերպով կը պատմէ գահաժառանգ իշխանին հետ ունեցած առաջին յարաբերութիւնները.

—Այդ օրը, կ'ըսէ Պ. Մօրանտի, ժամը վեցը անցած, մութ ու ամայի ճամբաներէ դէպի պալատ կ'ուղղուէի մտածկոտ ու անձկալից, որովհետեւ խաւարէն առաջին դասս պիտի տայի գահաժառանգ իշխանին։ Ինքնիրենս կը հարցնէի թէ իշխանին կառավարիչ գնդապետ Օզիօ ներկա՞յ պիտի գտնուէր դասախօսութեան, իշխանը մտա՞ցի և ուսումնասէ՞ր պիտի ըլլար։ Այդ մտածումներով պաշարուած, պալատ հասայ, ուր իշխանին համեստ բնակարանին մէջ գտայ գնդապետ Օզիօն, որ զիս յանձնարարած էր իբրեւ ուսուցիչ։ Գնդապետը կարգ մը հրահանգներ տուաւ ինծի, թէ պէտք էր իմ որ և է մէկ աշակերտիս պէս վարուիլ անոր հետ, և բնաւ նկատումներով չշարժիլ, նոյն իսկ ամէնէն աննշան բաներուն մէջ։ Օրինակի համար, եթէ բան մը պէտք ըլլար, իշխանը տեղէն ելլելով պիտի բերէր զայն, եթէ առարկայ մը իյնար սեղանէն վար, իշխանը պէտք է գետնէն առնէր զայն։ Պէտք էր իշխանին զգացնել արժանապատուութենէն օգտուիլ քաշել, անկէ պահանջելով որ խղճմտօրէն կատարէ իր պարտականութիւնները։ Գնդապետը զինուորականի անկեղծութեամբ նաեւ յայտնեց որ եթէ գոհացուցիչ կերպով չկատարէի իմ պաշտօնս, հարկ եղածը ի գործ պիտի դնէր։ Յետոյ գնդապետը և ես աշխատութեան սենեակը գացինք, ուր փոքրիկ սեղանի մը քովը, հանգստաւէտ թիկնաթոռ մը դրուած էր դաստիարակին համար, և աթոռ մը՝ աշակերտին համար։ Իշխանը այնպիսի բարեկիրթ խօսքերով դիմաւորեց զիս որ կարծես թէ հին ծանօթ մըն էր։ Դասը սկսաւ, ու երբ քիչ յետոյ աւարտեցաւ ինքզինքս երջանիկ կը զգայի։ Ալ տարակոյս չունէի թէ իշխանը աշխոյժ ու կորովի մտքով մը օժտուած էր։ Գալով ուսումնասիրութեան, գնդապետ Օզիօ, կրնար ամենախիստ հըսկողութիւն մը կատարել և դարձեալ գոհ մնալ։»

Պ. Մօրանտիի գնահատումէն յետոյ, հետաքրքրական է իմանալ իշխանին կարծիքը իր ուսուցչին նկատմամբ։ Դասախօսութեան առաջին օրը, Մարկարիթա թագուհին իր որդւոյն հարցուց թէ Պ. Մօրանտի ի՛նչ տպաւորութիւն ձգած էր իր վրայ։ Իշխանը որ այն ատեն հազիւ տասներկու տարեկան էր, լուրջ նայուածքով մը ըսաւ.

—[illegible] կ'երեւայ, բայց լաւ դատելու համար զինքը, պէտք է մէկ քանի դաս ալ առնեմ...

Իշխանին վարած ուսումնական կեանքը չէր տարբերեր սովորական աշակերտի մը կեանքէն։ Ամառ թէ ձմեռ, առտուն կանուխ, ժամը վեցին կ'ելլէր. անմիջապէս լոգանք մը կ'առնէր և յետոյ արգանակ, կամ սուրճով խառն կաթ կը խմէր։ Այնուհետեւ, աշխատութեան կը ձեռնարկէր։ Երբեմն իշխանը, օդը ցուրտ եղած օրերը քիչ մը ուշ կ'ելլէր, որով պատժոյ կ'ենթարկուէր Օզիօ գնդապետին կողմէ։ Դասէն յետոյ՝ օդը որքան ալ խիստ ըլլար, իշխանը ժամու մը չափ ձի կը հեծնէր. իր կառավարչին ընկերակցութեամբ։ Ամբողջ օրը զբաղում ունէր. մտաւորական աշխատութենէն մարմնական կրթութեանց կ'անցնէր։ Ձիավարութիւն, զինուորական մարզանք, սուսերամարտութիւն և մարմնամարզ խըռնամով և մեթոտիկ կերպով կ'աւանդուէին իշխանին։ Ճաշի ժամերն անգամ առողջապահութեան սկզբունքներուն համաձայն սահմանուած էին։ Վիքթօր-Էմմանուէլ թագաւորը որսորդութեան մէջ առաւ զինավարժութեան առաջին քայլերը։ Տասներկու տարեկան եղած ատեն լաւ նշանառու մըն էր և որսորդութեան մէջ շատ վարժ էր։ Հինգշաբթի և կիրակի օրերը ու հանդիսաւոր տօներու առթիւ՝ իշխանը արձակուրդ կը վայելէր։ Պ. Մօրանտի բազմաթիւ օրինակներ առաջ կը բերէ Օզիօ գնդապետին խստութենէն։ Առաջին դասերուն, իշխանը քիչ մը թոյլ կերպով կ'աշխատէր. բայց Օզիօ գնդապետը ներկայ ըլլալով՝ խիստ յանդիմանութիւններ կ'ուղղէր իշխանին, նոյն իսկ իր ուսուցչին ներկայութեանը։ Յանդիմանութիւնները կարճ բայց ազդու էին, որոնց կը համակերպէր իշխանը։ Պ. Մօրանտի նաեւ կը պատմէ թէ իշխանը յաճախ հարբուխի ենթակայ կ'ըլլար։ Օր մը երբ սաստիկ հարբուխէ մը բռնուած էր, Պ. Մօրանտի ըսաւ գնդապետին թէ խոհեմութիւն էր այդ օրը յետաձգել ձիավարութեան վարժութիւնը։

—Եթէ վաղը պատերազմի օր մը ըլլար, միթէ հարբուխը արգե՛լք պիտի ըլլար ձի հեծնելու, պատասխանեց Օզիօ։

Ու իշխանը ձի հեծաւ։

ՀԻՆ ԳԻՆԻ [illegible] տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներուն։ Դիմել Օթթօ [illegible], Հանդուցեալ մուխթար [illegible]

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին հանդիսաւոր կերպով գնաց նոյն մզկիթը, ուր կատարեց ուրբաթի աղօթքը և յետոյ կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին հելլենական դեսպանը, առաջին քարտուղարը ու զինուորական կցորդը, Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին անդամ Պ. Լըռուա ու կինը, Ռուսիոյ դեսպանատան նաւային կցորդը և ուրիշներ։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, հելլենական դեսպան Մավրոկորդաթօ իշխանը պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ Կ. Պոլսոյ մէջ կասկածելի հիւանդութեան դէպք մը պատահած ըլլալը հաստատուած օրէն ի վեր տասը օր անցած է, առանց ուրիշ դէպք մը պատահած ըլլալու, և նկատելով որ Քաղաքապետութիւնը գոհացուցիչ հաշուած է հանրային առողջապահական կացութիւնը, որոշեց վերցնել Կ. Պոլսէն մեկնողներու համար որոշուած քարանթինան և ասկէ վերջը մաքուր անցագիր տալ։

—Յունաստան ալ տասը օրէն քառասուն ժամուան իջեցուց որոշուած քարանթինան։

—Ռումանիա որոշեց տասը օրուան քարանթինայի ենթարկել Եգիպտոսէն ժամանումները։

—Պասրայի մէջ, անցեալ օրը, ժանտախտէ երկու դէպքեր պատահեցան։

—Պաղտատի մէջ ժանտախտէ բըռնուած մարդը մեռեր է։

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐԻ Իսլամները իմանալով որ Բարկեսնայ Գիւլխի օսմ. վարժարանին տնօրէն Աթթաուլլահ էֆ. Սինկափուրի օսմ. հիւպատոս անուանուած է, հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Սուլթանին համար. նաեւ երախտագիտական ուղերձ մըն ալ պատրաստած են որ Ն. Վեհափառութեան պիտի մատուցուի։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Ինչպէս երէկ ծանուցուեցաւ, Կ. Պոլսոյ հիւանդանոցներուն մէջ դարմանուած և ապաքինած զինուորները իրենց ծննդավայրերը կը ղրկուին օդափոխութեան համար։ Ատոնցմէ մաս մըն ալ երէկ Հայտար Փաշայի կառախումբով իրենց ծննդավայրերը ղըրկուեցան։ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ջէրքէս Մէհմէտ փաշա երկաթուղիի կայարանը գնաց և Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած դրամական պարգեւները բաշխեց այդ զինուորներուն, որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ պատժական ատեանը անցեալ շաբթու դատեց Կէվկէլիի մէջ ձերբակալուած 27 անձեր որոնք ապստամբութիւններու համար ամբաստանուած էին։ Դատարանը կիրակի օրը իր վճիռը արձակեց. ատոնցմէ չորսը դատապարտուեցան եօթը տարուան տաժանակիր աշխատութեան, վեցը՝ հինգ տարուան և մէկը՝ երեք տարուան, իսկ տասնըվեցը անպարտ արձակուեցան։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ սահմանագլուխին վրայ դէպք մը պատահեցաւ սերպ պահապաններու և պուլկար գիւղացիներու միջեւ. այս վերջինները փայտ կը կտրէին սերպիական հողի վրայ։ Սերպ պահապանները հալածեցին Պուլկարները և գրաւեցին անոնց կտրած փայտերը։

ՄԻՏԻԼԻՆԻ զինուորական հրամանատար կարգուեցաւ Էրզրումի կիսաբրիգին հրամանատար Ահմէտ Շիւքրի փաշա։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՔԱՐԱՓԸ.— Կայս. կառավարութեան և Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութեան միջեւ կատարուած բանակցութեանց հետեւանքով Հայտար Փաշայի քարափին շինութիւնը որոշուեցաւ սա պայմաններով.— Նոյն Ընկերութիւնը պիտի շինէ այդ քարափը՝ պատրաստուած յատակագիծներուն համաձայն։ Տասնըհինգ թոնոյէն պակաս տարողութիւն ունեցող նաւերը տուրք պիտի չվճարեն. նաեւ փոթորիկի ատեն նոյն նաւահանգիստը ապաստանող նաւերն ալ զերծ պիտի ըլլան որ և է տուրքէ։ Տասնըհինգ թոնոյէն վեր եղած նաւերը սակացոյցի համաձայն տուրք պիտի վճարեն։ Բ. Դուռը վաւերացուց այդ պայմանները և ծանոյց առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ պայմանադրութիւնը պատրաստել ու փոխանակել։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութեան որոշմամբ պետական բոլոր վարժարաններու ուսմանց բարեփոխեալ ծրագիրները պիտի գործադրուին դպրոցական յառաջիկայ տարեշրջանէն սկսեալ։ Այդ ծրագիրներուն համար կայս. Իրատէ մը հրամայած էր բարեփոխել արդի յառաջդիմութիւններու համաձայն։ Նախնական ու Ռիւշտիէ վարժարաններու ուսմանց ծրագրին բարեփոխութիւնը կատարած է կրթական Նախարարութեան բարձրագոյն Խորհուրդին նախագահ Ալի Հայտար էֆ., Իտատիէ վարժարաններունը՝ Իտատիէ վարժարաններու վերաքննութեան տնօրէն Նաիլ պէյ ու կրթական Նախարարութեան բարձրագոյն Խորհուրդին անդամ Էմրուլլահ էֆ., իսկ բարձրագոյն վարժարաններուն և օսմ. Համալսարանինը՝ կրթական Նախարարութեան մէքթուպճի Սըրրի պէյ, Սուլթանիէ վարժարանին տնօրէն Ապտիւրրահման պէյ և Համալսարանին տնօրէն Րէճայի պէյ։

ԿԷՕՔՍՈՒԻ գետակը մաքրելու համար որոշուած 80,000 ղրուշի ծախքին փոխարէն Քաղաքապետութիւնը առաջարկած էր ձեռնհաս պաշտօնարանին որ նոյն գետակը մտնող նաւակներէն ու մակոյկներէն տուրք մը առնուի՝ մէկ թիավարէն վաթսուն և երկու կամ երեք թիավարէն երեք ղրուշ առնելու պայմանով։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը յարմար դատեց զեղչել այդ տուրքին քանակութիւնը. նաեւ պահանջեց Քաղաքապետութենէն տեղեկագրել թէ նոյն տուրքը ի՛նչպէս պիտի գանձուի և ի՛նչ եղանակով նպատակին պիտի յատկացուի։

ԱՏԱՆԱՅԻ կուսակալը հեռագրով Ներքին գործոց Նախարարութենէն նորէն խնդրեց որ նահանգին մէկ քանի գաւառակներուն պէտք ունեցած բժիշկները շուտով ղրկուին։

ՍԻԼԻՎՐԻԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունը ծանոյց որոնց որ անկ է թէ Սիլիվրիի փոքր նաւահանգիստին մաքրութիւնը և քարափին շինութիւնը այն ատեն պէտք է կատարուի, երբ տեղւոյն Քաղաքապետութիւնը պէտք եղած գումարը հայթայթէ ըլլալիք ծախքին համար։

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Պետական Խորհուրդը որոշած էր որ երբ ժողովուրդը որ և է նպատակի համար հանգանակութեան ձեռնարկէ, իւրաքանչիւրը մուրհակ մը առ՝ նշանակելով իր յանձնառութիւնը և տուած հանգանակութեան գումարը. նաեւ այդ մուրհակները ձրիաբար վաւերացուին նօտարներուն կողմէ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը այդ առթիւ ծանուցած էր որ կառավարական հաստատութեանց համար կատարուելիք հանգանակութեանց նկատմամբ ալ նոյն դրութիւնը գործադրուի։ Պետական Խորհուրդին ելմտական ճիւղը, եղած հարցում մը պատասխանելով, որոշած է թէ եկեղեցիներու և ոչ իսլամ վարժարաններու հանգանակութիւններն ալ նոյն տրամադրութեան ենթակայ ըլլան։

«ՎԻՔԹՕՐԻԱ» զբօսանաւով մայրաքաղաքս եկած անգլիացի և ամերիկացի զբօսաշրջիկները, երէկ, ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նոր կուսակալ Թէվֆիք պէյ իր նախորդ պաշտօնատեղիէն՝ Երուսաղէմէն ճամբայ ելած է՝ Կ. Պոլիս գալու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Անցեալ շաբթու Հալէպի Պիլան գաւառակին մէջ երկու անգամ հիւսիսէն դէպ ի հարաւ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին Ֆրանսացի պատուիրակ Պ. Պէռժէ, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ Սէռքլ տ'Օրիանի մէջ։ Ներկայ գտնուեցան ֆրանսական դեսպանը ու դեսպանուհին և ուրիշ երեսուն հրաւիրեալներ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Անգլիական Մաքսիմ զինագործարանը օսմ. կառավարութեան դիմում ըրած է՝ չափաւոր գինով զրահաւոր շինելու համար։ Այդ զինագործարանն է որ կը շինէ Մէսուտիէ զրահաւորին թնդանօթները։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Քաղաքային պաշտօնեաներու հանգստեան թոշակի սնտուկը 1841 ղրուշ յատկացուց պետական Խորհուրդին նախնական դատարանին նախորդ նախագահ վախճանեալ Եուսուֆ Զիա փաշայի ընտանիքին։

ՍՂՂԸՐԴԻ զօրանոցը խարխուլ վիճակի մէջ գտնուելուն համար, որոշուած է նորոգել՝ 17,000 ղրուշ ծախքով։

ՀԱԼԷՊԻ մէջ յանձնաժողով մը կազմուեր է առանց վկայականի բժշկութիւն ընող և ժողովուրդին վնասողներուն դէմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Սէլանիկէն երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին Պոսնացի 14 տունուոր 84 իսլամ գաղթականներ որոնք Իզմիտ ղրկուեցան՝ նոյն կողմերը բնակութիւն հաստատելու համար։

—Ռումէլիցի 44 գաղթականներու կէսը՝ Իզմիր և կէսն ալ Մուտանիա ղրկուեցան երէկ նոյն նպատակով։

ՃԷՆՈՎԱՅԻ Անսալտօ նաւագործարանին մէջ շինուած օսմ. երկու թորփիլանաւերը ճամբայ ելած են դէպ ի Կ. Պոլիս։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը Եէմէն ղրկեց տասնըհինգ հազար հատոր կրօնական գիրքեր՝ նահանգին նորահաստատ վարժարաններու ուսանողներուն բաշխուելու համար։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Մաքրիգիւղի ծովեզերքին մաքսային պահապան-պաշտօնեայ Հասան Ֆէհմի էֆ. ծրագիր մը մատուցանելով Մեծ-Եպարքոսին, յայտարարեց թէ Օսմանեան Թէզքէրէները հարկ եղած տեղեկութիւնները չպարունակելնուն համար, կարգ մը դժուարութիւններ կը պատահին, ուստի պէտք է անոնց մէջ նշանակել պաշտօնը, աստիճանը, զբաղումը և այլն։ Խնդրարկուն առաջարկեց որ աստիճանի բարձրացման և պաշտօնի փոփոխութեան առթիւ Օսմանեան Թէզքէրէները փոխուին, որով հասոյթները պիտի աւելնան։ Այդ ծրագիրը յանձնուած է Ներքին գործոց նախարարութեան։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Անկելանոցին տեսչութիւնը, իբրեւ քաջալերութիւն, շաբաթական վճարում մը կ'ընէ նոյն հաստատութեան արհեստանոցներուն մէջ աշխատող տղոց։

—Առջի օրը կամուրջէն մինչեւ Բ. Դրան մօտերը, տասնի չափ թափառաշրջիկ տղաքներ գտնուելով Համազգային Անկելանոցը ղրկուեցան։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Լարսաքիի գաւառակին մէջ պեղումներ կատարուած պահուն գեղակերտ զարդանօթ մը գտնուեր է՝ հողէ շինուած և ամբողջ ոսկեզօծ։ Առաջին երեսին վրայ բարձրաքանդակ նկարուած է որսորդութեան տեսարան մը՝ կենդանի գոյներով։ Այդ զարդանօթը յանձնուած է կայս. Թանգարանին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ Համիտիէ վարժարանին դասախօսութիւնները այսօրուընէ առաւօտները ժամ 1ին պիտի սկսին։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆ.— Պոլսոյ Ավրաթ Բազարի կողմը շուն մը խածաւ Նիհատ անուն ութ տարեկան տղայ մը որ կատաղութեան դարմանատունը ղրկուեցաւ։ Իգտամ, ըսելով որ այս միջոցիս կատղած շուները աւելցած են, ձեռնհաս պաշտօնեաներին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

ՍՈՍԿԱԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ.— Սէլանիկի Մէնլիք գաւառակին մէկ գիւղին մէջ սոսկալի ոճիր մը գործուեր է։ Անտոն անուն Յոյն մը՝ բաւական գինով վիճակի մէջ՝ իր տունը կ'երթայ և, ինչպէս գինեմոլներուն սովորութիւնն է, ոչինչ պատճառով կռիւ մը կը հանէ. ասոր հետեւանքով Անտոն կացինով կը յարձակի իր հօրը ու մօրը վրայ և երկուքն ալ կը սպաննէ. նաեւ իր կինը կը վիրաւորէ։ Անտոն ձերբակալուեր ու խոստովաներ է իր գործած այդ ոճիրը։

ՍԹԷՆԵԱՅԻ ՈՃԻՐԸ.— Երէկ ծանուցուեցաւ թէ Սթէնեայի մօտ ջրհորէ մը գտնուած դիակը Բանկալթի բնակող ոչխարի վաճառականի մըն է, Աբռաթոլ անուն։ Ոստիկանութիւնը որ այդ յայտնութեան վրայ մանրամասն քննութեանց ձեռնարկած է, երէկ իբրեւ կասկածելի՝ Սթէնեայի Իսլամ անուն մարդ մը ձերբակալեց։ Այդ անձը Աբռաթոլի ընկերն էր. ասոր անյայտանալէն յետոյ քանի մը անգամ կնոջմէն անձամբ և երբօրը միջոցաւ տեղեկութիւն ուզած էր թէ Աբռաթոլ գտնուա՞ծ է թէ ոչ։ Իսլամ անգամ մըն ալ դրամ տուեր է Աբռաթոլի կնոջը։ Ոստիկանութիւնը նկատելով որ Իսլամ Աբռաթոլի ընկերն է, ոչխարները մէջտեղէն վերցուցած է և սպաննուելին կնոջմէն տեղեկութիւն ուզած է, կասկածեցաւ թէ այդ ոճրին հեղինակը նոյն անձն է և այդ պատճառով ձերբակալեց ու հարցաքննութեան ենթարկեց զայն։

ԻԶՄԻՐԷ խմբագրութեանս ուղղուած նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ ուշագրաւ տողերը.—«Երբ օտարները ընչաքաղցութեան ոգին այնքան յառաջ կը տանին որ նոյն իսկ մեզ համար անհրաժեշտ եղող առարկաները իրենց մենաշնորհը ընել կ'ուզեն, որքա՜ն ուրախալի է տեսնել տեղական արհեստագործութեան մրցումը իրենց դէմ. ահաւասիկ օրինակ մը որ արդարեւ մխիթարական է։ Ասկէ մինչեւ երկու տարի առաջ քաղաքիս մէջ ծախուած հոտեղէնները՝ աւստրիական ու գերմանական խարդախեալ ապրանքներ էին, նոյն իսկ օ տը քօլօնը որ ամէն տան բնական պէտքերէն մին է գրեթէ՝ չափազանց սուղ գիներով կը ծախուէր. իսկ հիմա հրապարակիս վրայ ծախուող նոյն տեսակ ապրանքները մեծ մասամբ արտադրութիւններն են Պոլսոյ մէջ հաստատուած հայկական գործարանին՝ որուն տէրը հայ մըն է, կարծեմ։ Զայն շնորհաւորելով հանդերձ՝ կը մաղթեմ որ իրեն հետեւողներ գտնուին, վստահ ըլլալով թէ յաջողութիւնը պիտի պսակէ իրենց ջանքերը՝ շնորհիւ բարեխնամ կառավարութեան։

SANTAL MIDY

Այն աժան խառնուրդները, որ յաճախ կ'աւելցնեն Սանդալին վրայ, պակաս գինով ծախելու համար, պատճառ կ'ըլլան երիկամունքներու հիւանդութեան, որուն յաճախ երիտասարդները ենթակայ կ'ըլլան։ Սանդալ Միտին գործածելով վստահ պիտի ըլլան թէ զուտ դեղ մը կը գործածեն, որ 48 ժամուան մէջ վերջնապէս կը բուժէ այն հիւանդութիւնները, որոնց ենթարկուած են երիտասարդները։

ԹԱՔՍԻՄԻ ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶԸ

ՑԱՑՏԱԳԻՐ

Կիրակի օրուան, 12 Մայիս (Ն. Տ.) 1901

Պ. Պ. Բօլ Լանկէի եւ Քաթալանիի նուագապետութեամբ

1. Բ. Լանկէ.—Մարշ Էօթողրուլ։
2. Պիւրալտ.—Բոլքա Փռանսէզ։
3. Զիհրէր.—Վալս վիէննուազ։
4. Էլէնպէրկ.—Մօրօ քարաքթէրիսթիք։
5. Ա. Մ. տը Վէպէր.—Ուվերթիւր։
6. Ռ. տը Քէօթաքի.—Ռեվէյ տիւ լիօն։
7. Մասքանեի.—Ֆանթէզի. քավալերիա րուսթիքանա։
8. Մէյվէտէս.—Պոլկա։
9. Կաէթօ.—Օսմ. մարշ։
10. Լըքօք.—Բօրուրրի. լը քէօր է լա մէն։
11. Կօսֆրուա.—Վալս Փրանսէզ։
12. Կալօբ «Լ'Անֆէր»։

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

Ազգային Լուրեր

Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Ասլանեան Ստեփան փաշայի։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ էին Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպ. Մանկունի, Գաբրիէլ Ա. քհ. Խանճեան և Կարապետ Ա. քհ. Սանասարեան։ Իսկ Քաղաք. Ժողովէն Տիգրան Եուսուֆեան, Գրիգոր Խորբեան, Մկրտիչ Ասատեան և Տիգրան Տէր Ներսէսեան էֆ.ները։— Ժողովը նկատողութեան առաւ Վանայ և Ամասիոյ Գաւառ. Ժողովներու կողմէ հասած խնդրագիրները, որոնցմով եպիսկոպոսացման վկայագիր կը խնդրէին Սահակ Ծ. վարդապետ Բագրատունեանի և Արիստակէս Ծ. վարդապետ Վանքեանի, և ընդունելի գտնելով եղած խնդրանքները, որոշեց եպիսկոպոսացման վկայագիր տալ թէ՛ Սահակ վարդապետի և թէ Արիստակէս վարդապետի, և անոնց ձեռնադրութեան ժամանակին համար Ս. Հայրապետին հաճութիւնը կանխաւ առնելէ վերջ, ճամբայ հանել զանոնք դէպ ի Էջմիածին։— Յովսէփ Իզմիրեանց գրական յանձնաժողովը՝ մրցանակի բաշխման նոր կանոնագիր մը ներկայացուցած, և անոր հաստատութիւնը խնդրած էր։ Ժողովը աչքէ անցընելով Յովսէփ Իզմիրեանցի բուն կտակագիրը, և ներկայացուած կանոնագրին մէջ եղած բարեփոխումները կտակին ոգւոյն համաձայն գտնելով, վաւերացուց զայն և որոշեց գործադրել տալ։— Քաղաքական Ժողովոյ անդամ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, որ Ժողովոյս կողմէ պաշտօն ունէր Դատաստանական Խորհրդոյ եկեղեցական և աշխարհական անդամներու միջեւ եղած կարծեաց անհամաձայնութեան խնդիրը քննել, իր քննութիւնն աւարտած ըլլալով, տեղեկագիրը ներկայացուց և բերանացի բացատրութիւններ տուաւ, ուրկէ Ժողովը հասու եղաւ որ այդ կարծեաց անհամաձայնութիւնը վերջ գտած է, երկու կողմն ալ եղբայրակցութիւնը նոյն ըլլալով, և հետեւաբար խնդիրը փակուած է այլ եւս։— Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։ Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, ամառնային եղանակին առթիւ, ասկէ վերջ Խառն և Քաղաքական Ժողովները չորեքշաբթի առաւօտները պիտի գումարուին։

—Ուսումն. Խորհրդոյ նիստը տեղի ունեցաւ երէկ Ղալաթիա, ատենապետութեամբ Յ. Գուրգէն էֆ.ի։ Ներկայ շրջանի կիրակնօրեայ դասախօսութեանց խնդրոյն վրայ վերջնական խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ եւ ըստ այնմ որոշուեցաւ որ դասախօսութիւնները տեղի ունենան յառաջիկայ մայիս 13 20, 27 և յունիս 3, 10 և 24ին, Բերայի Արհեստանոցի սրահին մէջ, իւրաքանչիւր դասախօսութեան ժամը, նիւթը և դասախօսներու անունները կանխաւ ծանուցանելով լրագրաց միջոցաւ։ 2.— Մալաթեան Գալուստ էֆ.ի պատրաստած «Մաղկոց» անուն դասագրքին վրայ լսելէ յետոյ Փանոսեան Աղեքսանդր էֆ.ի տեղեկագիրը, որոշեց ըստ օրինի երկրորդ քննութենէ մը եւս անցընել տալ այդ գործը։ 3.— Դպրոցական քառամսեայ տեղեկագրերու ներկայացման առթիւ պատրաստուած «Հարցարանին» վրայ ինչ ինչ փոփոխութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ տպագրութեան յանձնել զայն և յղել մայրաքաղաքիս ազգային վարժարաններու տեսուչներու եւ աւագ ուսուցիչներու։ 4.— Պաշտօն յանձնեց իր անդամներէն Յ. Գուրգէն և Պ. Կարապետեան էֆ.ներու՝ Եէնի Գաբուի ազգային վարժարանին կարգապահութեան խնդրոյն մասին տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարել և արդիւնքը տեղեկագրել իրեն մինչեւ յառաջիկայ նիստ։ 5.— Օրթագիւղի ազգային վարժարանին ներքին կարգապահութեան մասին լսելով Կուրտիկեան Ստեփան էֆ.ի քննութեան տեղեկագիրը, գոհացուցիչ գտաւ զայն։ 6.— Պետրոս էֆ. Կոստանդեան Իւսկիւտար Ս. Խաչ Մանկապարտէզի քննութեանց հանդէսին ի պաշտօնէ ներկայ գտնուած ըլլալով, գոհացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդեց անոր կանոնաւորութեան մասին։ Զբաղեցաւ նաեւ 10է չափ կրթական ուրիշ խնդիրներով։

—Մալաթիայէն կը գրեն մեզ Ապրիլ 12 թուականով.—«Աւագ հինգշաբթի օրը, տեղւոյս Ազգ. որբանոցի սաները, այս տարի առաջին անգամը ըլլալով Ս. Լուսաւորիչ վանքէն քաղաք կուգային, մինչեւ այդ օրը հայ դերձակները ձրիաբար պատրաստած ըլլալով ասոնց հանդերձեղէնները։ Հագուած սգուած որբերը գոհ սրտով իրենց ազգականները տեսնելու համար տուն դիմեցին և քաղաքավարական շարժուձեւերով յարգալից համբոյրներ դրոշմեցին անոնց ձեռքերուն։

«Զատկի կիրակի առաւօտուն տեղապահ Տ. Խաչատուր Վրդ. քարոզ խօսելէ վերջ, որբերէն մէկը բեմ ելլելով սրտաուչ խօսքերով պարզեց իրենց եղած նուիրատուութիւնը ու երախտագիտութիւն յայտնեց Ս. Պատրիարք Հօր։ Պատարագէն ետքը, որբերը խմբովին առաջնորդարան տարուելով շնորհակալութիւն յայտնեցին տեղապահ Հօր. յետոյ երգեր երգուեցան ու բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։ Տեղապահն ալ օրհնեց որբերը՝ որոնք քիչ ետքը Հայ–Հռոմէականաց առաջնորդարանը գացին, շնորհակալութիւն յայտնելու Միքայէլ Գերապայծառին՝ որ իրենց միամեայ հանդիսաւոր քննութիւնը նիւթապէս և բարոյապէս քաջալերած էր։ Գերապայծառ Հայրն ալ կարգ մը յորդորներու հետ օսմ. ոսկի մը նուիրեց։

«Տեղւոյս բարեջան տեղապահը Խրթման շաբաթ օրը Ազգ. որբանոցի արհեստանոցին համար 70 օսմ. ոսկիի պարտքի մը տակ կը մտնէ, 831 հատ այծի, ոչխարի, կովու մորթեր գնելով. այս օրերս ալ մորթերը որբերու ձեռքով խաղախորդել պիտի ձեռնարկուի, հիմնկուած կաշիներու սղութեան պատճառաւ, եթէ մօտ ատենէն պատրաստուի, բաւական շահ մը կը գոյանայ։ Ս. Պատրիարքը՝ ինչպէս անցեալները 25 ոսկի իբր դրամագլուխ յատկացուցած էր կօշկակարութեան ճիւղին համար, կը գրէ նաեւ թէ գոյացած շահը տարուէ տարի, առանց ձեռք զարնելու, իբրեւ վրայ բարդելով ապագային որբերուն պիտի տրուի իբր դրամագլուխ։

«Երաշտութեան թողած աղէտը շատ զգալի եղաւ Մալաթիոյ հասարակութեան, ամբողջ մարտ ամսոյ մէջ կաթիլ մը իսկ անձրեւ չինկաւ քաղաքիս վրայ, հունձքերը թէպէտեւ գարնան դէմ բաւական առատ կ'երեւէին, սակայն մարտի վերջերը արեւուն ազդեցութեամբ հետզհետէ դեղնեցան։ Զատկի չորրորդ օրը թէ՛ թուրք և թէ հայ հասարակութիւնը անձրեւ գալու համար խմբովին իրենց աղօթատեղիներուն մէջ կ'աղօթէին։ Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ զանգակը իրիկուննը ժամը կէսին զարնուելով խուռն բազմութիւն մը հոն կը դիմէր։ Ապրիլ 7ի առաւօտուն Հայոց երեք եկեղեցիներուն մէջ ծանուցուեցաւ թէ ժամերգութենէն վերջ ծոմ կենալով, հնաւանդ սովորութեան համաձայն Պալուտարի (*) Ջուրին գլուխը Միւռօնթափի պիտի երթան. ուստի որոշուած ատեն Տ. Խաչատուր վարդապետ զգեստաւորուած, երգեցիկ մանուկները առջեւը ձգած, ասպանըխաչներով յաւերթօյլ կը յառաջանար. ճամբան, ասեղ ձգելու տեղ չկար. ամէն մարդ երգեցիկ մանուկներու կը հետեւէր. քիչ վերջ այդ ջուրին գլուխը հաւաքուած, դարձեալ կ'երգուէին շարականներ, աւետարաններ ու անդադարանով մըն ալ աշխարհի չորս կողմերը կ'օրհնուէր. յետոյ տեղապահը մասնաւոր ատենախօսութեամբ յորդորեց որ ամէն մասնակաղդու պէտքէ կազմեն իր մեղքերուն համար։ Հայ–Բողոքականաց երէց Պատ. Մարտիրոս ալ բաւական ժամանակ նոյն նիւթին վրայ խօսեցաւ։ Վարդապետը ջուրը օրհնելով թափեց Ս. Միւռօնը. ամպերը վաղուց բարձրացած էին հորիզոնին վրայ, ժողովուրդը տուն հասաւ չհասաւ, անձրեւը սկսաւ իջնել սաստիկօրէն, ամպերէն արձակուած փայլակները ու խառնուրդները տեղացիներուն արդեօք որքա՜ն ուրախութիւն կը պատճառէին։ Անձրեւը երեք օր ամբողջ շարունակուեցաւ ու տակաւին շարունակելու վրայ է։

«Խօսքս վերջացնելէ առաջ չը մոռնամ ըսել թէ Ապրիլ 12ին Ազգ. որբանոցի հոգաբարձութեան նոր ընտրութիւն ըլլալով, հետեւեալ չորս անձերը ընտրուեցան.— Նախորդ տեսուչ Տ. Եղիշէ դարձեալ կը պաշտօնավարէ։ Յարութիւն էֆ. Ոսկերիչեան, Յովակիմ էֆ. Ցվակիմեան, Գէորգ էֆ. Պըլըքեան, Յակոբ էֆ. Թիֆթիկճեան։»

—Երուսաղէմի Պատրիարքութեան իրաւասութեան տակ գտնուող Պէրութի թեմին հոգեւոր հովիւ կարգուած է Յովհաննէս վարդապետ Իրէջճեան. իսկ Յոպպէի հոգեւոր հովիւ որոշուած է Մատթէոս վարդապետ Գայըքճեան։

—Պալըքէսէրի Պալէ գիւղախումբին ազգայինները ասկէ առաջ դատական նախարարութեան դիմում ընելով խնդրած էին հոն գտնուող տուն մը դպրոցի վերածել։ Աղերսագիրը հիմա Հանրային կրթութեան Նախարարութեան յանձնուած է, որ հարկ եղած բացատրութիւնները ուզած է այդ դպրոցի հաստատութեան, պաշտօնեաներու աշակերտներու մասին։

—Նպաստից Յանձնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշած էր Գալֆաեան աղջկանց որբանոցի սանուհիներէն հինգ հոգիի հագուստ շինել։ Սակայն Երանուհի Մայրապետ նամակ մը գրելով Նպաստից Յանձնաժողովին նախագահ՝ Ս. Պատրիարքին, յայտներ է թէ չի կրնար խտրութիւն դնել իր որբուհիներուն մէջ։ Յանձնաժողովը որոշեր է այդ նպաստը յատկացնել Սամաթիոյ վերջին հրդեհէն հրկիզեալ աղքատ ընտանիքներու զաւակներուն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Սեվերի Հիսարի Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ Ատենապետ Մհր. Յակոբ էֆ. Գալըքաճեան որուն յօգուտ Հաստատութեանս մեծ ընդ մեծ կատարած նիւթական և դրամական հանգանակութիւնները ծանօթ են, այս անգամ եւս 2864 դրուշի գումար մը ղրկած է Հոգաբարձութեանս, որ գոյացած է ըստ հետեւեալ ցուցակի.—Սեվերի Հիսարի Ս. եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի հասոյթ 1733, Մարթաեան Կարապետ աղայի հոգւոյն 216, Ոսկերիչ Մհր. Գրիգոր աղայի հոգւոյն 145, Սիրաճեան Յակոբ աղայի կողակցին հոգւոյն 140, Սագըմեան Յովհաննէս աղայի հոգւոյն 108, Արապեան Մեսրոպ աղայի հոգւոյն 108 Թոսունեան Գաւրիկ աղա 108, Աճէմեան Մարտիրոս աղայի մօր հոգւոյն 108, Զըլըղեան Մատթէոս աղայի կողակցի հոգւոյն 54, Պիճիկեան Յովհաննէս աղայի կողակցի հոգւոյն 54, Այտընեան Յակոբ աղայի կողակցի հոգւոյն 30, Արշակ էֆ. Կ. Պոլսեցի, ի Սեվէր Հիսար 60 դրուշ։ Գումար 2864 դրուշ։

Այս նուիրատուութեան ցուցակը հրատարակելով՝ Հոգաբարձութիւնս կը փութայ հրապարակաւ իր խորին շնորհակալութիւն յայտնել առ բարեսէր նուիրատուս և առ Մեծ. Մհր. Յակոբ էֆ. Գալըքաճեան, որ ջանք չի խնայեր յօգուտ Հիւանդանոցիս եղած հանգանակութեանց արդիւնաւորման։ (Հոգաբարձութիւն)

(*) Քաղաքիս արեւմտեան կողմը ջրաշատ տեղ մըն է ուր այսպիսի երաշտ տարիներ Միւռօնթափ կ'ըլլայ։

Այրի Տիկին Թագուհի և որդիք Յովսէփ, Միքայէլ, Մկրտիչ և Սաթենիկ Էքշեան և ազգականք նոյնին կը ծանուցանեն մահն Արեւելեան Թատրոնի հռչակաւոր դերասանապետ

ՍՏԵՓԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ԷՔՇԵԱՆԻ

որ հանգեաւ ի տէր այս ուրբաթ օր յետ եօթնամեայ տաժանելի և երկարատեւ հիւանդութեան, ի հասակի 65 ամաց։ Հանգուցելոյն յուղարկաւորութեան հանդէսը կը կատարուի այսօր ըստ Թրքաց ի ժամ 3, մարմինը իւր տունէն փոխադրուելով ի Բանկալթի Մխիթարեան Եկեղեցին և հոն կրօնական արարողութիւնը աւարտելէ վերջը պիտի ամփոփուի Շիշլիի Գերեզմանատունը իւր նախնեաց դամբարանին մէջ։

Բերա, 28 ապրիլ 1901

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի Բ. տարեշրջանի 17րդ թիւը հրապարակ ելաւ այս առաւօտ հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.

«Գամէլիազարդ Տիկին»ը. Տ. Ա.։ — Գրախօսական. Լա Ֆոնթէնի առակներուն թարգմանութիւնը Մ. Նուպարեանէ. ԳԻ. ՄԱԼԽԱՍ։ — Բանաստեղծութիւններ. Սիրոյ լեզուներ. ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ. — Այն վարդերուն պէս. Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ։ — «Նուաւեպ»ին շուրջը. Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ։ Նոյն՝ Տ. Ա.։ — Գիտական աշխարհէն. Սալոնիկեանի վրայէն օդանաւորդութիւն. ՆՕՏԱՐ։ — Սխալը ո՞ւր կողմն է. Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ։ — Բարացածը (Ալանդավէզ). ԱՇՈՒՂ.։

ՄԱՍԻՍի տարեկան բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ համար ՔԱՌՍՈՒՆ ղրշ. եւ գաւառներուն համար ՅԻՍՈՒՆ ղրշ.։ Արտասահման 12 ֆրանք կամ 5 րուպլի։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան, Թիւ 13։

ԱԶԴ.— Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ վաքֆին Բերա, Հիւսէին աղա թաղ, Սագըզ Աղաճ փողոցը 3 մէթր 30 սանթիմ երեսով, 25 մէթր երկայնութեամբ 68 մէթր կամ 90 կանգուն տարածութեամբ թիւ կրկ. 103 արսային աճուրդը տեղի ունենալով 136ական օսմ. ոսկւոյ աճուրդին մասնակցողաց վրայ մնացած է։ Թուականէս 15 օր վերջ, այսինքն մայիս ամսոյ 11րդ ուրբաթ օրը վերջնական որոշումը պիտի տրուի, ուստի հարիւրին հինգ աւելցնելու պայմանաւ գնել փափաքողները կը հրաւիրուին, մինչեւ նոյն օրը ներկայանալ յիշեալ Ս. եկեղեցւոյ Խնամակալութեան։

Ղալաթիա, 28 ապրիլ 1901 1—3

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս ըը Քոնսթանթինօբըլ)

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Մայիս.— Ֆրեմտէնպլաթ խօսելով՝ Յունաստանի ու Ռումանիոյ թագաւորներուն միջեւ Աբացիայի մէջ մօտերս կատարուելիք տեսակցութեան վրայ, կ'ըսէ թէ այդ տեսակցութիւնը՝ երկու արքունիքներուն միջեւ հաստատուած բարեկամական յարաբերութիւններուն բերմամբ՝ այնքան բնական է որ անտեղի են, քանի մը թերթերու ենթադրութիւնները։ Աւստրիոյ–Հունգարիոյ տեսակէտով այդ տեսակցութիւնը անկեղծ համակրութիւններ միայն առաջ պիտի բերէ, ինչպէս այն ամէն դէպքերու մասին որոնք բարեբեր ազդեցութիւն մը ընելու հանգամանքը ունին բարեկամական փոխադարձ յարաբերութեանց։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԲԼԷՔՖԱՏՈՐՓ.— Լորտ Մէթհուէն կը հեռագրէ թէ Զիլլիքաթս–Նէքի մօտ ճակատամարտ մը ունեցեր է Պօերներուն հետ։ Անգլիացի զօրավարը դրաւեր է թնդանօթ մը զոր Պօերները ասկէ առաջ առած էին Անգլիացիներուն ձեռքէն։ Չորս Պօերներ սպաննուեր և եօթը գերի ինկեր են։ Պէպլէինէրն զօրավարը թնդանօթ մը գտեր է։

ԵՈՀԱՆՆԵՍՊՈՒՐԿ.— Քաղաքը կը բռնանայ իր սովորական երեւոյթը։ Խանութները նորէն բացուեցան։ Հանքերու շահագործումը սկսաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՕՖԻԱ, 9 Մայիս.— (Ժամոր. Գործակալութեան) — Այսօր միայն անուղղակի ճամբով մանրամասն տեղեկութիւններ ստացանք Պ. Պ. Սլավէյքովի ու Կրէքովի մահուանը մասին, որոնց յուղարկաւորութիւնները երէկ ծանուցինք։ Աւասիկ այդ հեռագիրը։) Պ. Սլավէյքով յանկարծամահ եղաւ։ Նախկին նախարարապետ Պ. Կրէքով որ քանի մը օրէ ի վեր աղիքի սաստիկ հիւանդութենէ մը կը տառապէր, մեռաւ բժշկական գործողութեան մը հետեւանքով որ անհրաժեշտ դատուած էր։ Ֆէրտինան իշխանը մահուան լուրը առնելուն պէս մեռեալին տունը գնաց։

(Աժանս Նասիոնալ)

ԱՆԳԼԻԱ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Մայիս.— Երեսփ. Ժողովը այսօր քուէարկեց Էտուարդ Է. թագաւորին տարեթոշակը որ է 11,750,000 Փր. (470,000 անգլիական ոսկի)։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ

ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿ.— Գերմանիոյ կայսրը այսօր Սթրազպուրկ հասաւ, ուր քանի մը օր պիտի մնայ։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Թայմզ կը հրատարակէ Բէքինէն ուղղուած հեռագիր մը՝ ծանուցանող թէ Չինաց արքունիքը հրամայեր է Լի-Հունկ-Չանկի որ տէրութիւններուն պահանջած հատուցումը միայն մաքսերու յաւելեալ հասոյթներէն վճարէ։

ՍԵՐՊԻԱ

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Նախարարութիւնը ամբողջացաւ ընտրութեամբը Պ. Պ. Բալիէվիչի և Եանքովիչի որոնք կը յաջորդեն կրթական ու պատերազմական հրաժարեալ նախարարներուն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔ.— Կը ծանուցուի թէ այգի ունեցող քանի մը գաւառներու մէջ նորէն հիւանդութիւն երեւան ելեր է. անցեալ տարի ալ կար այդ հիւանդութիւնը։ Այդ պարագան որ խաղողի գէշ բերք մը ենթադրել կու տայ, գէշ ազդեցութիւն ըրած է փոխանակագինին վրայ որ 1.70ի իջած է։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ.— Նիւ–Եորքէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան երկաթուղիի ընկերութիւններուն միջեւ տիրող սեղանաւորական պայքար մը մեծ անկում առաջ բերեր է Նիւ–Եորքի հրապարակին վրայ։ Վնասները շատ են։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ՎԻԷՆՆԱ.— Լրագիր մը կ'իմանայ թէ Ռուսիոյ կայսրը և Իտալիոյ թագաւորը մօտերս տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Բէդերսպուրկի կամ Վարշավիայի մէջ։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ.— Հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ Պարսէլոնայի մէջ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լրագիր մը կ'իմանայ թէ Լորտ Քիչըներ հրաման ստացեր է նորէն բանակցութեանց սկսիլ Լուի Պօթա զօրավարին հետ՝ նախնական ծրագրին հիմերուն վրայ։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Օ. Օ.	26	28
Ամենէն բարձր գին	»	26	33
Ամենէն վար գին	»	26	28
Բումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	113	37
Ամենէն բարձր գին	»	114	—
Ամենէն վար գին	»	113	28
ԲԱՑՈՒՄ 28 Ապրիլ			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Կ.	26	28
Բումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	113	55
Օսմանիէ		—	—
Թէժէ		14	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քաէտ Ժէնէրալ Օթօմ.		1	06
[illegible]		6	15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		6	15
Թրամվէյի բաժնեթ.		6	32
» Ժուիսանս		185	—
» [illegible]		480	—
Քաղաք Կ. Պոլսոյ		471	—
Թրամվէյ		90	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	95
» » » չէք	»	22	77
Պէրլին տեսական չէք	Մարք	18	16
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	21	82

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	[illegible]	04
Ֆօլ Եմբէրիալ	»	90	10
Փրիմէ	»	52	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէճիտիէ	»	97	30
Բումէլի Ֆլաթ	Օ. Օ.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ 10 Մայիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		94	12
Օսմանեան Թուղթ սէռի Բ.		49	25
Օսմանեան Թուղթ սէռի Դ. բաց.		24	37
Օսմանեան Թուղթ սէռի Դ. գոց.		24	25
Օսմանեան Պանքա		12	—
Ռուսական 1890		101	50
Հունգարական 5 %		95	75
» Մոնօբոլ		43	—
Փօրթուգալական 1888		83	—
Եգիպտոսեան Ունիֆիէ		105	50
Տօմէնիալ		105	50
Թրանսվալ		3	56
Արրօն երկաթուղի		13	31
[illegible]		25	360

ԲԱՐԻԶ, 10 Մայիս

Յունիւ. Թուղթ 3 %		101	70
» » 3 ½ %		102	15
Օսմ. Թուղթ. սէռի Դ. } բաց.	Ղրշ.	25	05
} գոց.	»	25	—
» » » Բ.	»	—	
« « « Գ.	»	28	10
Օսմ. Պանք. Քանքա	Ֆր.	552	—
Օսմանիէ	»	472	—
[illegible] երկաթուղի	»	116	—
Օսմ. [illegible]	»	521	—
Օսմ. Թէժէ	»	326	—
Եգիպտոսեան Թիւրքի 4 %		499	—
Քրէտ Լիոնէ		1048	—
Իտալական Ռանթ	»	96	55
Սպանիական արտաքին	»	73	12
Թրանսվալ	»	91	—
[illegible]	»	25	165
[illegible]	»	3	—

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Մայիս

[illegible]	»	240	30
Բումէլի երկաթուղի	»	108	70
Օսմ. Թէժէ	»	237	—

ԳԱՄԷԼԻԱԶԱՐԴ ՏԻԿԻՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ ՈՐԴԻ
Բ. Տպագրութիւն
Կը պարունակէ վէպին գեղեցկուհւոյն ճշգրիտ կենսագրութիւնը և հեղինակին ու հօր կենդանագիրները։
Կեդրոնատեղի, Պէրպէրեան տպարան, Էսկի Զապթիէ ճատտէսի, 61։
4—6

AU PRINTEMPS
Օ ԲՐԷՆԹԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ
Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 345
Բերայի Թաղապետութիւնը Մեծ Պողոտան լայնցնելու համար, վերջնականապէս որոշած է ի վաղոյ Օ ԲՐԷՆԹԱՆ վաճառատունը (պատկանեալ Գ. Գարֆօրուլօ) կտրել, ինչպէս նաեւ նորակառոյց Անգլիական դպրոցին քով գտնուող միւս շէնքերը, վաճառատունը բնականաբար վերաշինութեան միջոցին գոց պիտի մնայ, և ասոր տէրը ստիպեալ է, կարելի եղածին չափ շուտ ամբողջ կերպասները. զգեստները, և այլն, մեծ զեղջութեամբ ծախելու։ Ուստի վերոյիշեալ Օ ԲՐԷՆԹԱՆ վաճառատան տէրը պատիւ ունի ծանուցանելու արգոյ հասարակութեան որ յառաջիկայ Երկուշաբթի, 23 Ապրիլէն սկսեալ 20% զեղչով պիտի ծախուին առաջին կարգի մետաքսեղէններ և բրդեղէններ, տիկնանց վերարկուներ, զանազան ԿԱՌՆԻԹԻՒՐՆԵՐ, ՏԱՆԹԷԼՆԵՐ, Հովանոցներ, վերջերս Բարիզէն հասած և նուրբ ճաշակով պատրաստուած տիկնանց գլխարկներ, և այլն։
Հետեւաբար մասնաւորապէս կը յանձնարարուի արգոյ հասարակութեան այսպիսի առիթէ մը օգտուիլ։ 8—37

ԻՒՆԻՕՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829
ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Մինչեւ 1899ի վերջը հատուցեալ վնասք 240 Միլիոն Ֆրանք
1899ին գանձուած ապահովագին 19 ½ » »
Դրամագլուխ և պահեստ 105 » »
Ապահովագրեալ դրամագլուխ 18 Միլիառ »
ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Մինչեւ 1889ի վերջը հատուցեալ վնասք 99 Միլիոն Ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք 253 »
Դրամագլուխ և պահեստք 150 » »
որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 60 % — ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրելոց կ'ընծայէ նոյն երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈԵՒԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։
Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒՌԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։
Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, Ղալաթա, [illegible] Խան, Օսմ. Պանքային դիմացը։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուակաց դրամագլուխ, ցման եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք. — Առաւաւելեան պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՐ, ընդհանուր գործակալ, Խնաճէժ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին
162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ 31 դեկտեմբեր 1898ին
29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, ևն.
362, 858,507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 թղթածրար տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԸՐՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի տրուի։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթի խան։

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԻՋՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍԲԻԲԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի իջուածքը, հազն և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻԲ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497

ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԷՄԻԼ ԱԼԷՎԻ

A L'INDUSTRIE HORLOGERE
DE BIENNE (Suisse)

Վաճառատունը առժամաբար կը գտնուի Բերա, Սամալը-Մէսճիտ, թիւ 5

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին կանանց և արանց համար պղպատէ, արծաթէ, ոսկիէ ամէն տեսակ ժամացոյցներու ճոխ մթերք մը։ Պօնէօր, Ռէկիւլաթօր Տ. Պ. Ռէէլ գործարաններու մարքաներով ժամացոյցներ կը ծախուին, որոնք շատ համբաւաւոր են։

Վաճառումները կանխիկ են կամ Զուիցերիական Պօնի դրութեամբ, այն է 5 ղրուշի վճարմամբ և առանց որ և է ծախքի։

Պօն ունեցող ամէն մարդ կրնայ լաւ ժամացոյցի մը տէր ըլլալ 30 50 ղրուշ տարբերութիւն մը վճարելով, թէ արանց և կանանց համար և կարանթի եղած։

Վաճառատան նշանաբանն է լաւ գործել և նուազ որ հանրութիւնը գոհացնել

1—15

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ

ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հեշտեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ԼԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Առաջին առանձնաշնորհեալ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
ՌՈՒՍՃՈՒՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասի, անշարժ ստացուածք, վաճառք, ևն. մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ։

Լաւ պայմաններ. — Շահաւոր պայմաններ։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ կեանք, խառն, որոշեալ ժամանակ, տղոց օժիտ և ծերութեան համար հասոյթ։ Անկախ թարիֆա մը անձնասպանութեան, մենամարտի և համբորդութեան համար։

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատութեան ժամանակ եղած դժբաղդութեանց դէմ։ Ապահովագրութիւն համբորդներու համար, առնուած ապահովագիրները եւ տրուելով կամ առանց եւ տրուելու։

ԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Առաջին կարգի երաշխաւորութիւններ խիստ մեծ Ընկերութեանց կրկին կրկին ապահովագրութեամբ։

Ընդհանուր գործակալութիւն բովանդակ Արեւելքի համար (Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Սուրբիա)։

Ժ. Գ. ՔԱՍԱՐԷԹԹՕ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գոֆաճեան խան, թիւ 6-9

Գլխաւոր գործակալութիւն, — Կ. Պոլիս, Սաաթճեան խան, Պահճէ Գաբու։

Ընկերութեան դրամատունն է

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ 599

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի, Պօրտօյի, Մէյիճինէի
և Սեւ Ծովի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնո
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	240
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	225
[illegible]	3000	[illegible]	1000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹԹԱԼ և ԸՆ. Ռեֆֆեց խան

ՃԷՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.

184 21, Ջէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ անվրէպ կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անտեղութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք։

661 34—52

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

1 14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
2 15 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ (ճամբորդելով Աղեքսանդրիա, Բօրթ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ ու Բիրէ)։
3 16 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
3 16 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում ու Նովոռոսիսք ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Ու. 4 17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 357

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^ր Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանընի զարեչրաթան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուլեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատեսակ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով ցիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւեր եղանակաւ, ոսկիէ, ճողոպրեալ և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն քսանևարիք, ծամողութիւն և ազատ արտասանութիւն կատարելապէս։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Յ. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ. — Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։ 197

1900ի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՆԻՕՒ-ՀՕՄ

Ստացած է մեծ [illegible] և Արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի եղած են։ Այս մեքենաները ամէն որ դրով միւս տեսակներէն գերազանց են։ Մեքենաներու գործածութեան կերպերը ձրի կ'ուսուցուին և նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ Յ. Կ. ՄԻԱՆՍԵԱՆ ՈՐԴԻՔ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ — Պոլիս, Պահճէգարու, Համիտիյէ ճատտէսի թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ. — Իզմիտ, Սիլիվրի, Աֆիոն-Գարահիսարի ևն.ի մէջ։ 575

NEVRALGIES Անգար, Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տօքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 Ֆրանք, համբու ծախք չաանուիր Paris, դեղարան Robriquet. Monnaie փողոց թիւ 23։ Կը ծախուի նաեւ բոլոր դեղարաններու մէջ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հալլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Դոմօ	1497	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէրթօ	2607	Դոնկօ	2906	Կրօտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1117
Անճէլօ	1541	Դագօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիկիլօ	1785
Արիօսթօ	2377	Ֆիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրանօ	3557	Սիլիօ	1193
Պասանօ	1822	Ֆօմինօ	937	Հինտու	3720	Մէլօ	1057	Սըրէնօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Ֆալգօ	2383	Հօրաշիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասօ	1329
Պրավօ	1076	Ֆրազօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1549
Պրիւնօ	841	Ֆինատօ	504	Իակօ	3354	Նէրօ	1083	Թօրբօ	2827
Պըֆֆալօ	4431	Իպրօ	3464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1479
Գէյրօ	1671	Իտօրաօ	1530	Ժիւնօ	1030	Օնթարիօ	4036	Թօրպէտօ	487
Գալիլէօ	1837	Էտագօ	1841	Ժիլէօ	1052	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1344	Ֆրաօ	954	Քօլփինօ	2207	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինկանա	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	518	Վօլօ	1288
Ջերաքօ	2729	Ֆամինկօ	849	Լէօ	1055	Ռաֆայէլօ	2229	Վօլթուռնօ	2896
Սեւերօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Ռինալտօ	1363	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդաօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Օթէլլօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 13ին։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ԲՕՆՏ

Թիւ 22—24. Ջինջիլի Մեհմէտ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի և Միջերկրականի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Իսթրիան	3500
Քէսդրիան	10500	Արքատիան	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալպէնեան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Կալաթեան	2500
Գոլումպիան	8000	Սիկիլեան	3500
Պոսդոնեան	8000	Անտալուսեան	2500
Գանատեան	8000	Լիվոնեան	1500
Փերուվեան	5000	Լիտեան	1000
Դալմաթեան	2700	Բէնա	900
Վալենսեան	2700	Լօվրէ	800
Ֆլորենսեան	2700	Լիզբոն	400
Ֆաղեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ Մաքսատանէն հանելու համար իրենց կրնալոյն փութալ շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆՏԷՆ

Ղալաթիա, Քարաքէօյի վրայ
600 [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՀԱՒՐԻ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՅԱՐԱՏԵՒԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Մայիս 13ին Անադոլի, Անատոլ. եղերքէն Պէնիրական Լիւժ շոգենաւը, Անվէրսէն հոս կը սպասուի մայիս 14ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Մայիս 14ին Անադոլի, ուղ. Մարսիլիա։

Յանուն ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգ 245 Ֆրանք. Երկրորդ 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գարաքէօյի Թօփ Հանէ Քարաքէօյ [illegible] 516 Թ. ՊՕԴՕՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ

Սոյ տեղւոյ կոյլեր անդրան կը բանին Լիվըրփուլ և Միջերկրեայ միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Պավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սերվիա	7392	Ալէբբօ	2131
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Բարպինս, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրփուլէն հոս կը սպասուի դէպի ամսոյս 18ին։

Դիմել առ ԺՈԼԻ Է. ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager

Մէյմէնէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. Քէօյ Վաւետնիս փողոց 255

Տպագրիչ ՀԱՐԱՆՏ ԽՕՆՃԵԱՆ

— 9 —

ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆ

149. «Փեղկեր», 318 «Պատուհաններուն փեղկերը», 320. les persiennes.— վանդակափեղկեր։ Իսկ փեղկ է le volet.

150. «Ըսաւ խնդիրը», 319. (il) dicta le problème.— Թելադրեց խնդիրը։

151 «Մի-հարթը խորտակեցաւ» 319. la plate-forme fut effondrée.— Միահարթը կքեցաւ։

152. «Վրդովոտ», 320. «յուզված», 321 inquiet.— Մտատանջ մտահոգ.

153. «Զարդարդել», 322. ornementer.— զարդագծել (ուսանցքը)։ Իսկ գեղազարդել է embellir.

154. «Տժգոհութիւն», 323. déplaisir.— տհաճութիւն։ Իսկ դժգոհութիւն է mécontentement.

155 «Անկում», 323 glissade.— Սահում։ Հմմտ. «Սահիլ» 323. glisser.

156. «Միութիւն»։ 325 réunion.— համախմբում, ակումբ։

157. «Հագուստին ծայրը», 325 le bas de son habit.— Անոր զգեստին ստորոտը. ստորին կողմը։

158. «Առաքինութիւն», 328. convalescence.— ապաքինութիւն։

Գ.

Անճիշդ անուշադրութիւններ

1. «Հայրս նշմարեր է (a remarqué) որ... անվայել խօսք մը փախուցեր եմ բերնէս», էջ 38. «Նշմարա՞ծ ես (as-tu remarqué?) որ միշտ աղքատներ կան դպ ոգին շուրջը (այսինքն՝ շրջակայքը)», 60.— Փոխանակ նշմարելի, պէտք էր գործածել դիտել։

2 «Պզտիկ քեռորդին», 72, 75, 76. le petit-neveu միութեան գծով. ինչպէս հոս, կը նշանակէ «եղբօր կամ քրոջ թոռ»։ Այլ է թէ՝ առանց միութեան գծի՝ կը նշանակէ «փոքր եղբօրորդի, փոքր քեռորդի»։ ինչպէս petit-fils, միութեան գծով կը նշանակէ թոռ, իսկ առանց միութեան գծի՝ փոքր որդի։

3. «Բան մը չէր նշմարեր», 79.— Բան մը չէր կռահած։— Կոյրերը կը նշմարեն. կոյրերը կը կռահեն, իրազեկ կը լինին, կը խելամտին, 149. «Կառօֆին իմ քովս էր. նշմարեցի որ կը դողար», 71. (այսինքն՝ զգացի թէ կը դողար.) «Այնպէս որ նա չնշմարէ թէ իր ծնած երկրէն շատ հեռու է», 13.— Այնպէս որ նա իր ծննդավայրէն շատ հեռի չզգայ ինքզինք։ «Նշմարելով հօրը տրտմադրութիւնը», 82 «Պիտի նշմարէր խաբէութիւնը», 83. «Երբ հայրը նշմարեց թէ գրքի փափուք անիր», 93. «Բան մը չէր նշմարեր», 79 «Հայրս նշմարեց (դողին չառնալը), 118. S'apercevoir (de) և apercevoir շփոթուած են իրարու հետ, և կամ հաւանականօրէն, չեն զանազանուած թուրքերէն սէյմէք բառին կրկին նշանակութիւնները, նշմարել և կռահել։ Տաճկական այն ծանօթ առածը թէ «Բէօր կէօրմէզ, էմմա սէզէր», կը թարգմանուի այսպէս. «Կոյրը չի տեսներ, բայց կը կռահէ,» և ոչ թէ «Կոյրը չի տեսներ, բայց կը նշմարէ»։ Յայտնի է ուրեմն թէ նշմարել չի գործածուիր փոխաբերաբար։

4. «Խօսք կու տամ ձեզի», 94 je vous en réponds.— Այս մասին կ'երաշխաւորեմ, պատասխանատուութիւն կը ստանձնեմ։

5 «Պահականոց» 97. le commissaire.— (ոստիկանութեան) գործակալ.

6. «Հեգնատակ», 99. bouffon.— Խեղկատակ, միմոս։

7 «Ջուրին մէջ ու գետին տակը (գրտնուիլ)», 110. sous terre է ստորերկրեայ տեղեր։

8. «Սրիկայ», 120 scélérat.— Եղեռնագործ, ապիրատ։

9. «Գլխու օձախտ», 128 un érysipèle facial.— Երեսի օձախտ։

10. «Մուրճին արագ և հաստ հարուածները», 136. les coups rapides et précis du marteau.— Մուրճին արագ ու ճիշդ հարուածները։

11 «Տղոց լաթեր», 138. langes d'enfant.— Տղու խանձարուրք։ Langes, սխալմամբ կարդացուած է linges. Հմմտ. «խանձարուր», 199։

12. «Նուագախմբին մէջ երկու սանդուղ կառուցեր էին», 174. orchestre կը նշանակէ թէ՝ նուագախումբ և թէ նուագավայր. հոս է նուագավայր։

13 «Պսակաւորները», 174, 175, 176 178 Lauréat, կը նշանակէ նախ՝ դափնեպսակ ստացող (պսակաւորեալ), երկրորդ՝ ընդարձակ առումով՝ մրցական քննութեան մը մէջ մրցանակ շահող (աշակերտ), մրցանակաւոր, հոս է մրցանակաւոր։ Իսկ պսակաւոր (bachelier) կը կոչուի նա՝ որ կաճառի (faculté) մը մէջ ստացած է համալսարանական աստիճաններէն առաջինը. baccalauréat (տե՛ս նաեւ 301 եւ 302, ուր lauréat թարգմանուած է չըքնաւորաւ՚՚)

14. «Գիտէ՞ք ուր կը ծնի բրինձը...», — «Բրինձը կը ծնի ջուրին մէջ», 199 Savez-vous où naît le riz? — Il naît dans l'eau.— Naître, հոս կը նշանակէ բուսնիլ, ուստի և պէտք էր ըսել. Գիտէ՞ք թէ ո՛ւր կը բուսնի բրինձը... Բրինձը կը բուսնի ջուրին մէջ։

Պ. Բռոզէթի, ծերունի ուսուցիչ մը, յանկնկոյս կը հանդիպի իւր վաղեմի աշակերտներէն մէկուն, Պ Պօթինիի, զոր տեսած չէր երկար ժամանակէ ի վեր։ Մինչ հրաժեշտի ողջոյնները կը փոխանակուին, Պ. Բռոզէթի, վակոնին մէջէն գլխիկոր շարժումով մը, կ'ուզէ հասկցնել թէ այլեւս չպիտի տեսնեն զիրար (Nous ne nous verrons plus). Պ. Պօթինի, փափկանկատօրէն ուզելով մխսել ծերունիին շարագուշակ մտածումը, կը յարէ Si, si, au revoir! և սակայն մեր թարգմանչուհին, չուզելով ուշադիր ըլլալ si, si բառերու տեղական առումին, լոկ բառգ քի զօրութեամբ կը թարգմանէ, 217. «Այո՛, այո՛, (որով հաստատած կ'ըլլայ ծերունիին շարագուշակ մտածումը), և զարմանալի է որ մեր թարգմանչուհին կ'աւելցնէ. «Ցտեսութիւն»։— Մինչ հարկ էր ըսել. «Ինչո՞ւ չէ, ինչո՞ւ չէ, ցտեսութիւն». կամ, «Այդ ի՞նչ խօսք է, ցտեսութիւն»։

16 «(Գրքին) մէջէն զարդապատկեր մը ինկաւ», 223. il tombe sur une vignette.— Tomber sur, հոս կը նշանակէ աչքի հանդիպիլ.— իսկ զարդապատկերը, որ գրքին մէջ տպուած էր, բնականաբար չէր կրնար ինկած ըլլալ. այլ գրուած էր տղուն ուշադիր հայեցուածքը։ Ըստ այսմ, հարկ էր ըսել. Զարդապատկեր մը հանդիպեցաւ անոր աչքին, կամ, զարնուեց անոր ուշադիր հայեացքը։

17. «(Գտնել) լաւ անուն ունեցող տեղ մը» 237 (trouver) une place bien rémunérée.— այսինքն՝ (գտնել) լաւ վարձատրուող (լաւ վարձատրուած) պաշտօն մը։ Հոս յայտնապէս կ'երեւի թէ rémunérée (վարձատրուած) սխալմամբ կարդացուած է renommée (համբաւ), և հետեւաբար՝ սխալ թարգմանուած։

18. «Ինչ պէտք ունէր ընտանիքին», 239 il était nécessaire à la famille.— այսինքն՝ ինք պէտք էր ընտանիքին. անոր ներկայութիւնը անհրաժեշտ էր ընտանիքին համար։

19. «Հարիւր տասը աստիճան երկայնութեան մէջտեղէն», 265. à travers cent dix degrés de latitude է լայնութիւն իսկ longitude՝ երկայնութիւն։

20. «Երկնային բուսականութիւն», 273. la végétation terrestre, այսինքն՝ երկրային բուսականութիւն։

21 «Կոկորդ», 290 larynx.— այսինքն՝ խռչափող խռչակ (ձև որբոլոգ). pharynx կամ arrière-bouche է ըմպան (որկոր) œsophage է ստուգն. gorge է փողք պուկ gosier է կոկորդ, հազագ. իսկ trachée-artère, ճնչափող։

22. «Պարտականութիւններն իսկ օգտակար եղան քեզի», 317 les punitions t'ont également été utiles.— Պատիժներն անգամ օգտակար եղան քեզ։

(Շարունակելի)